

Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa'da

Türk ve Diğer "Göçmenlere" Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

Avrupa'nın farklı ülkelerinde Türkler, "göçmenler", sığınmacılar ve Müslümanlar hakkında düzenli aralıklarla haber çıkıyor, bir olay diğerini izliyor, gelen aşırılıkçı görüşler gidenleri hafif gösteriyor, resimlerin çokluğu özünde siyah ve beyazı geçmiyor, her gölge diğerinin üzerine biraz daha zifiri düşüyor.

"Neden bu konular, neden bu sıklıkta?" diye sormamak elde değil. Zira ülkeler arası ilişkilerde, Ortadoğu ve Arap ülkeleriyle, özellikle de ticarette, herhangi bir aksama yok. Toplamların yakıcı sorunu olmayan meselelerin gündemden inmesine kaç yıldır izin verilmiyor. Kamuoyunda etnik, dinsel, kültürel vb. yapay tartışmalar açık ara 1. sırada yer alıyor, hatta Avrupa Birliği adeta sığınmacı krizi nedeniyle dağılacakmış gibi bir atmosfer yaratılıyor. İngiltere'de Polonyalılara, İsviçre'de AB ülkelerinden gelen göçmenlere, Romanlara ve "Oryantalist" anlayış dışında kalan diğer gruplara karşı duyulan öfke ise, kurgulanan yabancı imgesinde bir bozulma yaratmamak için medyada çok sık irdelenmiyor.

Avrupa ülkelerinde milliyetçiler, milliyetçi operasyonlarını sahneledi. Ülke içinde safları sıklaştırmak, toplumsal desteği sağlamlaştırmak için çalışıyorlar. İtalya'da, Hollanda, Macaristan ve Danimarka'da, Avrupa'nın dört bir yanında hükümetler ele geçiriliyor ya da abluka altına alınıyor, yabancılar söylemi de en etkin araç olarak devreye sokuluyor. Milliyetçilik kendisi için hayati önem taşıyan yayılcılığın da hesaplarını yapmaktan geri kalmıyor.

Ne var ki sıkı dokunmuş bu yabancılar söylemi kısmen de olsa açık veriyor. İster milliyetçi çıkar çatışmalarının daha da belirginleşmesi ("America first", Brexit, Nord Stream 2, Polonya'nın Almanya'dan tazminat istemesi ve daha neler neler), ister toplumların günlük yaşamda katlanılamaz hale gelen açmazlarını dışa vurmaları (Fransa'da Sarı Yelekliler hareketi, Almanya'da konut pahalılığına, yüksek kira fiyatlarına karşı protestolar, öğrencilerin iklim için her cuma günü okula ara vermesi vb.) nedeniyle yeni kırılma noktaları belirliyor, ve bunlar gelecekte yabancılar söyleminin hızla arka plana kaymasına neden olabilir.

Türkiye kökenli göçmenler, her ne kadar Avrupa'da yükselen milliyetçiliğin dönem dönem ele aldığı bir konu olsa da, onlar asıl hedefi teşkil etmiyor. Buna rağmen bütünleşme sürecinde oldukları toplumlarla demokratik haklar çerçevesinde ortak söylem geliştirebilmek için her halükârda kendi bilincine varmalı, siyasi konumunu ve siyasetin kendisine biçtiği rolü analiz edebilmeli. Bu nedenle yoğun olarak yaşadıkları ülkelerdeki duruma, **Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa'da Türk ve Diğer "Göçmenlere" Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler** başlığı altında ve o ülkelerde yaşayan yazarlarımızın da katkısıyla, bir göz atmak son derece yararlı olacaktır.

Bu sayımızda **Danimarka, Hollanda, İngiltere, İsviçre ve de İsveç'i** ele alma fırsatı bulduk. Gelecek sayılarımızda diğer ülkeleri de irdelemek mümkün olacak.

SAYFA 3 - 7

Susanne Jacobsen Pérez
Roskilde Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa'da Türk ve Diğer "Göçmenlere" Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe Dönük Perspektifler - Danimarka

Danimarka Yabancılar ve Entegrasyon Bakanlığı'nın internet sitesinde büyük bir sayaç, 2015'ten beri yabancılarla ilgili yasanın kaç kez sıkılaştırıldığını gösteriyor. Sıkılaştırıldı! Değiştirilmedi, iyileştirilmedi, yalnızca sıkılaştırıldı. Mart 2019 itibarıyla: 112 kez. Mart 2017'de ilk 50 sıkılaştırma gerçekleştiğinde, Bakan Inger Støjberg bunu büyük bir pastayla kutladı ve bir de bunu Facebook'ta tüm dünyayla paylaştı...

SAYFA 3

Prof. Dr. Kutlay Yağmur
Tilburg Üniversitesi Öğretim Üyesi

Hollanda'da Yabancı Düşmanlığı Artıyor mu?

Hollanda'da yükselen yabancı düşmanlığını sadece siyasilerin kullandığı dışlayıcı dile ve az eğitimli "yabancı düşmanı" zorbaların saldırılarına indirgeyemeyiz. Konuyu sırf başörtüsü taktığı için sokakta saldırıya uğrayan kadına veya trende telefonda Türkçe konuştuğu için alay edilen ve hakarete uğrayan adama da indirgeyemeyiz. Bataklık orta yerde durmaktadır ve bu siyasal bataklık kurutulmadığı sürece yabancı düşmanı sivrisinek saldırıları artarak devam edecektir.

SAYFA 4

Dr. Derya Özkul
Oxford Üniversitesi, Mülteci Araştırmaları Merkezi

İngiltere'de Göçmenlere Yönelik Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

Bu dönemde - daha sonraları oldukça tartışılacak - "Türkiye (76 milyon insan) AB'ye giriyor" posterini kullanmaya başladılar. Boris Johnson gibi daha önceleri Türkiye'nin AB'ye girmesini özellikle desteklemiş politikacılar bile bu konuyu AB'nden çıkmak için bir neden olarak göstermeye başladı. Bu süreçte Türkiye'den gelebilecek milyonlarca Türkiyelinin hayali resimleri AB'nden çıkmak için en önemli nedenlerden biri olarak gösterildi.

SAYFA 5

Bülent Kaya
Siyaset Bilimci ve Araştırmacı

Sağ Popülizmin Ateşi Altında İsviçre'de Göç ve Uyum Politikaları

Türkiyeli göçmenleri uyum konusunda ilgilenmeyen diğer bir konu Müslümanlık. 11 Eylül olaylarından beri basında ve sağ popülist çevrelerde gittikçe yaygınlaşan Türk göçmenlerini dinsel aidiyetleri ile tanımlama eğilimi Irak-Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) Avrupa'daki şiddet eylemleri ve Suriyeli mülteci dalgasıyla daha da güçlendi. Resmi olmayan söylemlerde ve bazı yayın organlarında Türkiyeli göçmenlerden söz ederken "Die Türken", "Türkische Migranten" ifadelerinin yerine artık "Muslime", "Türkische Muslime" kavramları kullanılmaya başlandı. SAYFA 6

Değerli Okurlar,

Ocak 2017’de başlayan uluslararası “**Eğitim Haklarının Genişletilmesi**” Projesi, yeni ülkelerden temsilcilerin katılımıyla devam ediyor. Amaç BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi **26. maddesinin** ilerici tarzda genişletilmek üzere değiştirilmesi, bir diğer ifadeyle söz konusu maddeye eklemeler yapılmasıdır.

Çok somut bir hedef belirlemiş olan bu çalışmanın yaygınlaştırılması için, hazırlanan proje dosyası an itibariyle 5 dile çevrildi. **Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça ve İspanyolcanın** yanı sıra, **Arapça ve Portekizce** çeviriler de sonuç aşamasında bulunuyor.

Bir yanda çok sayıda ülkede eğitim aktörleri ile sürdürülen temasların partnerlik düzeyine taşınması için çalışılırken, diğer yanda projenin geniş çevrelerde yoğun biçimde tartışılmasını sağlamak için, uluslararası bir kampanyanın eğitim materyallerini hazırlayacak bir komisyonun kurulması aşamasına giriliyor.

Böylece eğitim gönüllülerinin eğitimi ile kampanyanın uygulamaya geçmesi mümkün olabilecek. Uzun soluklu bu projede sağlanan tüm gelişmeleri PoliTeknik sitesinden takip edebilirsiniz:

(<http://politeknik.de/egitim-projesi/>)

PROJE PARTNERLERİ:

ALMANYA

- PoliTeknik Gazetesi
- Verein für Allseitige Bildung e.V. (Çokyönlü Eğitim Derneği)
- Kültür ve Eğitim Enstitüsü (Jena Üniversitesi)
- Çocuklar.Toplumlar Disiplinlerarası Araştırma Merkezi (Wuppertal Üniversitesi)

HİNDİSTAN

- Tüm Hindistan İlkokul Öğretmenleri Sendikası (AIPTE)

BREZİLYA

- Eğitim Merkezi, Eğitim Yöntemleri Bölümü (Paraíba Federal Üniversitesi)
- Öğretmen Sendikaları Ulusal Konfederasyonu (CNTE)

İTALYA

- İnsanbilimleri Bölümü (Calabria Üniversitesi)

GHANA

- Gana Ulusal Öğretmenler Birliği (GNAT)

TÜRKİYE

- Eğitim-Sen • Tarım ve Orman İş

İSPANYA

- İşçi Komisyonları Eğitim Konfederasyonu (FECCOO)

MEKSİKA

- Meksika Ulusal Eğitim Çalışanları Sendikası (SNTE)

KKTC

- Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (KTOS)

SRI LANKA

- Sri Lanka Öğretmenler Dayanışması Sendikası (USLTS)

MISIR

- Mısır Eğitim Hakları Merkezi (ECER)

NEPAL

- Nepal Ulusal Öğretmenler Birliği (NNTA)

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa

PoliTeknik

Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa’da Türk ve Diğer “Göçmenlere” Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

3. Sayfa

Susanne Jacobsen Pérez

Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa’da Türk ve Diğer “Göçmenlere” Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe Dönük Perspektifler - Danimarka

4. Sayfa

Prof. Dr. Kutlay Yağmur

Hollanda’da Yabancı Düşmanlığı Artıyor Mu?

5. Sayfa

Dr. Derya Özkul

İngiltere’de Göçmenlere Yönelik Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

6. Sayfa

Bülent Kaya

Sağ Popülizmin Ateşi Altında İsviçre’de Göç ve Uyum Politikaları

7. Sayfa

Eija Kuyumcu

Avrupa ülkelerinde Türkiyeli ve Diğer Göçmenlere Yönelik Politik Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler - İsveç’teki Göçmenlerin Durumu

8.- 9. Sayfa

Prof. Dr. Werner Nell

Olanak Yaratmak mı Mizansen mi? Almanya’da Güncel Anayurt Tartışmaları

9. Sayfa

AbdulHafeez Tayel - MISIR

Eğitimin Özelleştirilmesi ve Sosyal Dışlama

10.-11. Sayfa

Bahattin Gemici

Avrupa’da Türkçenin Geleceği - Genel Durum

12. Sayfa

Dr. jur. Wolfgang Bittner

Kırım’ın 2014’te Ayrılması bir İlhak mıydı?

13. Sayfa

Prof. Dr. Wolf D. Bukow

Milliyetçilik Sonrası bir Göç Politikasının Avrupa’nın Başat Ayrımına Nasıl Dönüşeceğine Dair

14.-15. Sayfa

Prof. Dr. Peter Rödler

‘Tarihin Sonunda’ Siyaset

16. Sayfa

PoliTeknik

İyi bir Göçmen Nasıl Olmalı

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çokyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim
info@politeknik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yapraklıran

Susanne Jacobsen Pérez | Roskilde Üniversitesi Öğretim Görevlisi - Danimarka

Yükselen Milliyetçilik Çağında Avrupa'da Türk ve Diğer "Göçmenlere" Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe Dönük Perspektifler - Danimarka

Siyasi Milliyetçilik

"Bence siz hiçbir zaman evcilleşmeyeceksiniz" – 1999'da devlet bakanı Poul Nyrup Rasmussen, çocuklarının mükerrer suç işlemeleri durumunda göçmen ailelerinin toplu olarak ülkeden atılmalarını parlamentoda öneren milliyetçi Danimarka Halk Partisi'ne (Dansk Folkeparti) bu sözlerle seslenmiştir. Yirmi yıl sonra Danimarka Halk Partisi, günümüzde ikinci büyük parti olarak, uzun yıllar kendine ait göçmen karşıtı vizyonlarını yürürlükteki yasalara dönüştüren "liberal-muhafazakâr koalisyon hükümetinin" parlamenter zeminini oluşturuyor. Danimarka Yabancılar ve Entegrasyon Bakanlığı'nın internet sitesinde büyük bir sayacı, 2015'ten beri yabancılarla ilgili yasanın kaç kez sıkılaştırıldığını gösteriyor. Sıkılaştırıldı! Değiştirilmedi, iyileştirilmedi, yalnızca sıkılaştırıldı. Mart 2019 itibarıyla: 112 kez. Mart 2017'de ilk 50 sıkılaştırma gerçekleştiğinde, Bakan Inger Støjberg bunu büyük bir pastayla kutladı ve bir de bunu Facebook'ta tüm dünyayla paylaştı (bkz.: örneğin Karschnick 2017 oder Borchert 2017).

Kurulduğu 1995'ten beri Danimarka Halk Partisi'nin göç konusuna ilişkin siyasi görüşleri pek değişmezken, özellikle ortanın solunda ve sağında yer alan iki büyük parti, Socialdemokrati-et ve Venstre, sağcı popülist retoriğe yakınlaşmış ve kimin en sert "yabancılar politikası" yürüttüğü noktasında bir-biriyle rekabete girmiş görünüyor. Yürürlükteki "yabancılar yasası" 2019 yılında sadece Danimarka'da değil, tüm Avrupa'da türünün en kısıtlayıcısı olarak görülüyor ve içeriği en liberal göç ve mülteci yasası olarak tanımlanan 1983 tarihli "yabancılar yasasıyla" göz kamaştıran bir zıtlık oluşturuyor.

Kurumsallaşmış Günlük Yaşam Milliyetçiliği

Milliyetçilikleri apaçık ortada olan partilerin önemini küçümsemeksizin, analizlerimi, Avrupa'daki ulusal devletlerin tarihsel oluşumunun nitekim milliyetçi bir proje olduğunu betimleyen teorilere sıkça dayandırıyorum; devlet politikalarından beklenen şey, devlet toprakları üzerindeki kişilerin kendilerini kültürel, dilsel ve tarihsel homojen, birbirine bağlı bir halk olarak görmelelerine katkı sunmasıydı. Ama durum böyle olmadığı için ve nüfus büyük bir farklılık gösterdiğinden, "hayal edilmiş bir birliktelik" (Anderson 1991) illüzyonu yaratmaya çalışılmıştır, öyle ki bu illüzyonu yaratmak okulların görevi olmuştur ve bu hâlâ böyledir. Bu hayalin aynı zamanda bir parçası da tüm diğer kişilerin başka hayal edilmiş birlikteliklere ait olmasıdır.

Eski kurumsallaşmış milliyetçiliğin bir parçası da "oryantalizmdir" (Said 1978): Oryantalizm, Avrupa'nın, Asya'daki, Yakın ve Ortadoğu'daki nüfusu "Orient" ve kendisini de "Okzident" ya da Batı olarak tanımlamasını ifade eder (Hall 1992). Böylesi tasarımlar gezi betimlemeleri, ticaret ilişkileri,

ama özellikle de 18. ve 19. yüzyılda akademik uzmanlaşmanın örgütlenmesiyle yazıya dökülmüştür ve Danimarka'ya kadar yayılmıştır.

Bu tarihsel kavrayışla milliyetçi fikirlerin neden siyasi milliyetçiler dışında da hayatta kalabildiği anlaşılır olmaktadır. Larsen (2010) örneğin Danimarka anaokullarının günlük yaşam milliyetçiliğini incelemiş ve burada çocuklarla ilgili dile getirilmeyen, onların eylemlerini, yeterliklerini ya da dilsel becerilerini kabul eden ve sorun haline getiren etnik kategorilere erkenden sınıflandırıldığını keşfetmiştir.

Danimarka'daki Türkiye Kökenli Nüfusa Küçük bir Bakış

Türkiye kökenli nüfus (Lehlerin ve Suriyelilerin ardından) 63.352 kişi ile Danimarka'nın üçüncü büyük göçmen nüfusudur. Bunlardan 30.428'i Türk vatandaşlarının Danimarka doğumlu çocuklarıdır. Danimarka'daki göçmenlerin çocuklarının genel resmine bakıldığında, %17'lik oranla Türkiye kökenliler en büyük paya sahip. İstatistiksel olarak çocukların da çocukları kayıt altına alınıyor. 2018'de bu grup yaklaşık 850 kişiydi. Yaş olarak Türkiye kökenli göçmenler bilhassa 30 yaş ve üzeriyken, çocuklarının yarısı 20'nin altında, üçte biri de 20 ila 29 yaş aralığındadır. Çocukların da çocukları büyük oranda 10 yaşından küçüktür. Farklı kuşaklar göç politikasının farklı bölümleri tarafından kayıt altına alınıyor. Örneğin yıllardan beri zorla evliliği engellemek amacıyla yürürlüğe koyulan 24 yaş kuralı geçerlidir. Ancak sosyo-ekonomik statü daha büyük bir rol oynuyor, çünkü yapılan siyasetin bir bölümü özellikle sözüm ona gettolara odaklanıyor.

Türk göçmen grubunda erkeklerin çalışma sıklığı diğer "eski" göç gruplarıyla yaklaşık aynı seviyede. Kadınların durumu ise oldukça olumsuz ve bu da siyaset tarafından sıkça ailede eşitlik olmaması ya da entegrasyon karşıtlığı olarak yorumlanıyor. Çalışma sıklığı ise mesleki artalanı yakından bağlıdır ve bu nedenle de daha çok bir meslek eğitimi ihtiyacının göstergesi olabilir.

Türkiye kökenli nüfus uzun yıllardan beri ülkede bulunduğu için, Danimarka toplumu içerisinde yerleşik, kendi kuruluşları üzerinden kendini organize eden bir azınlıktır. Türk ve Kürt kültür kuruluşları, camiler, öğrenci ve kadın dernekleri ya da okullar bu kuruluşlar için örnektir ve onlar hem yerel hem de ulusal siyasette etkindir.

Danimarka'da Türklere Dönük Siyasi Yaklaşımlar

Türklere ve diğer "göçmenlere" dönük siyasi yaklaşımlar, Türkiye kökenli nüfusu farklı tarzda etkileyebilecek bir dizi ilkeyi izliyor görünmektedir.

Danimarkalı, Batılı ve Batılı olmayan göçmenler olarak alt bölümlere ayırma ilkesi:

Bu, Danimarka vatandaşlığına geçmiş olsalar dahi, göçmenleri ve çocuk-

larını istatistiksel verilerle neredeyse titizlikle kayıt altına alan kurumsallaşmış milliyetçiliğin bir stratejisidir. Türk vatandaşları ve çocukları burada "Batılı olmayan" göçmen grubuna ekleniyor ve böylece istatistiksel olarak yukarıda belirtilen şarkileştirmeye tabi tutuluyor. Böylesi istatistiklerin kamuya ait medya tarafından yayınlanması, "Batılı olmayan" göçmenlerin en yüksek işsizlik ve suç ve en düşük okul eğitimi oranlarını temsil ettikleri bir basmakalıplaştırmaya katkı sunuyor.

Sosyal yardım milliyetçiliği ilkesi:

Buna göre sunduğu bir dizi sosyal yardımla zengin, güvenli bir ülke olarak Danimarka'da izlenen siyaset, ilkin bu yardımlardan yararlanmaya "doğal" hakkı olmayan kişiler için erişimi zorlaştırılmayı ve ikincisi, yapılan yardımlarla birlikte üstlenilecek sorumluluklarında da dağıtılmasını istiyor. Bir dizi yasanın parolası ayrıca göç eden sığınmacılara daha az sosyal yardım verilmesi, aile birleşimi ve süresiz oturma izni için bekleme süresinin uzatılması ve harcamaların arttırılması, Danimarka devlet emekliliğinden tam yararlanmak için gerekli sürenin uzatılmasıdır. Bir de kötü şöhretiyle ziynet eşyaları yasağı da buna ekleniyor.

Kültürel ve dilsel uyumun hızla sağlanması ilkesi:

Milliyetçi düşünce, "Batılı olmayan" yurttaşlar gündemde olduğu sürece, çokkültürlü ve çokdilli özdeşliği hayal etmekte zorlanıyor. Bu nedenle küçük ve okul çağındaki çocuk alanında kültürel ve dilsel asimilasyon yasalarına oldukça sık rastlanıyor ve ebeveynler kendi asimilasyon stratejilerini belirlemediğinde de bu yasalar genellikle zora dayalı oluyor. Türkçe dil becerilerine sahip çocuklar herşeye rağmen birçok belediyede henüz anadili derslerine katılabiliyor. Aynı biçimde oturma izinleri Danca dil bilgilerine bağlı hale getirildiğinden, yeni göçmenler Dancayı hızla öğrenmek zorunda. Bunun dışında göçmenlerin somut bilgi (örneğin yurttaşlık sınavı) ya da eylemlerle (örneğin belediye başkanıyla el sıkışmak) kültürel olarak ülkeye uyum sağladıklarını göstermeleri gereken bir dizi kural bulunuyor.

"Paralel toplum" ilkesi:

Bir dizi yasa ve politika küçük paralel toplumlar oluştuğu düşüncesini içeriyor, ki buna göre göçmenler toplumun diğer kesimleri karşısında içine kapanıyor ve sıkça kendi kültürel kurallarına göre yerel düzeyde kendini yönetiyor. Bu düşünce getto düşüncesiyle birleştirildi. On yıldır getto listeleri hazırlanıyor ve akabinde bu bölgeler için genellikle farklı düzenlemeler devreye giriyor. Örneğin bir kriminal eylemin suç çerçevesi ikiye katlanabiliyor, 2. sınıfa devam etmek için çocukların 1. sınıfta bir dil sınavından geçmesi gerekebiliyor ya da sosyo-ekonomik durumu güçlü aileleri çekmesi için yapılacak pahalı

dairelere alan açmak üzere yüksek apartman blokları toptan yıkılabiliyor. Bu ilke, birçok Türk aile bu bölgelerde yaşadığı için, onlar açısından büyük sonuçlar doğurabilir.

İslamofobi ilkesi:

70'li yıllardan bu yana İslamofobi söyleminin parlamentoda sağlam bir yeri var. Ancak insan hakları bakışı açısından nede niyle yasalaştırılması zordu. İslamofobinin ana öğelerini kadınların örtünmesi, zira geçen yıl "yüzünü gizleme yasağı" yasağı yürürlüğe girmiştir, kız ve erkeklerin sünneti, paralel toplumla ilgili tartışmalar oluşturuyor.

"Geçici olma" ilkesi:

Bu en yeni ilke, kısa süre önce radikal farklı olarak tanıtıldı. Bugünden böyle sığınmacıların ikamet amacı entegrasyon değil, aksine, koşullar elverdiği andan itibaren, anayurtlarına dönmektir. Bu ilke ise hiç de yeni değil, çünkü 2015'te yasa da gerekli değişiklikler yapıldı ve hemen sonrasında belli Somalililerin oturma izni elinden alındı ya da uzatılmadı. Bu ilkenin çok başka sonuçları da var. Kısa süreli oturma izni verilen genç insanlar, şu anda özellikle de Suriyeliler, üniversite giderlerini kendileri karşılamak zorunda. Üniversiteler ise ilticacı kabul edilmiş olanlar ya da farklı oturma izni bulunan göçmenler için ücretsizdir.

Geleceğe Bakış:

Yakında Danimarka'da yeni parlamento seçimleri yapılacak ve öyle görünüyor ki, Danimarka Halk Partisi'nin 1995'ten beri ilk kez parlamentodaki sandalye sayısını azalacak. Ancak başlıca kurumların günlük uygulamalarında milliyetçi siyaset o denli baskındır ki ve milliyetçi yasalar zaten yıllardır büyük partiler tarafından birlikte kabul edildiğinden, hükümetin merkezin sağında ya da solunda olması pek bir anlam ifade etmeyecek. Kabul edilen son yasaların birçoğu insan haklarını kırmızı çizgilerine kadar zorluyor ve Danimarka son yıllarda hiç olmadığı kadar eleştiriyor. Şayet bu gözenerlerde bir tutam iyimserlik kaldıysa, o da protestolara ve sivil itaatsizliklere yol açan sivil halk tepkilerinin gözlemlenmesidir. Hem işverenler, okul hem de sol partiler bu geçici olma ilkesini kaldırmak istiyor, çünkü o son derece olumsuz psikolojik bir sonuç doğuruyor. ■

Kaynak

Anderson, Benedict (1991): Imagined Communities: Reflections on the origin and spread of nationalism.

Borchert, Thomas (17.3.2017): Wenn Torte politisch wird. Frankfurter Rundschau. Besucht am 6.4.2019 <https://www.fr.de/politik/wenn-torte-politisch-wird-11043513.html>

Danmarks Statistik (2018): „Tyktere er den tredjestørste indvandringsgruppe i Danmark“. <https://www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2018/2018-06-22-tyrkere-er-den-tredjestoerste-indvandringsgruppe-i-danmark>. Besucht am 6.4.2019.

Hall, Stuart (1992): The West and the Rest. Discourse and Power. Karschnick, Ruben (15.3.2017): Støjberg und die Torte bei Facebook: Eine Karikatur ihrer selbst. <https://www.shz.de/deutschland-welt/politik/stojberg-und-die-torte-bei-facebook-eine-karikatur-ihrer-selbst-id16358731.html>. Besucht am 6.4.2019.

Larsen, Vibe (2010): Nationale praktikker i børnehaven. Om relationen mellem forskelsstrukturer i småbørnspædagogikken og en nationalstatsorganisering. Roskilde: Roskilde Universitet.

Said, Edward (1978): Orientalism. New York: Pantheon Books.

Prof. Dr. Kutlay Yağmur
Tilburg Üniversitesi Öğretim Üyesi - Hollanda

Hollanda'da Yabancı Düşmanlığı Artıyor mu?

Hollanda'nın özellikle denizciliğe dayalı köklü bir sömürgecilik tarihi vardır. Hollanda Doğu Hindistan Şirketi'nin (VOC) bu tarihte oynadığı role rağmen, önce eski Başbakan Jan Peter Balkenende, "VOC Anlayışı" adı altında sömürgeci geçmişe atıfta bulunmuştur. Bu anımsama şimdi artık Hollanda'nın güçlenen sağcı popülist partisi "Forum voor Democratie" tarafından, gemi figürü öne çıkarılarak, bir görsele dönüştürülmüştür (PoliTeknik).

Konu hem çok karmaşık hem de çok katmanlı bir mesele. Batı Avrupa genelinde "yabancı" düşmanlığı artmakta ve bunun sonuçlarını günlük yaşantımızda da hissederek olmaya başladık. Ancak sonuçlar üzerinden bir analiz yapmak bataklık yerine sivrilinekleri sorumlu tutmaya benzeyecektir. Yabancı düşmanlığına sarılan sivrilinekler hangi düşünsel iklimlerde ve bataklıklarda yetişmektedir? Yanıtlanması gereken soru budur. Konunun özüne inip bunu anlamaya çalışmamız daha faydalı olacaktır. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri "Yahudi Soykırımı" tartışılmaktadır ama nedense o soykırımı yol açan ve yüzyıllar boyunca yeşeren daha doğrusu yeşertilen "Yahudi nefretinin" nedenleri üzerinde fazla durulmamaktadır. Yabancı düşmanlığı veya bir başka dine inanan insanlara yapılan düşmanlığın kökeninde neler vardır?

Hollandalı dilbilimci Teun van Dijk yazdığı muhteşem kitapların ve makalelerin yanı sıra medya, siyaset ve eğitimde kullanılan dile yönelik çözümlemeleriyle de çok ünlüdür. Yazılı ve görsel basının ırkçılığı ve ayrımcılığı nasıl kanıksattığını çok iyi analiz etmiştir. Özellikle Hollanda okullarında okutulan ders kitaplarındaki ayrımcı ve dışlayıcı öğelerin tamamını saptamıştır. Ders kitaplarındaki ayrımcı unsurların çocuklar üzerindeki etkisini de çok iyi analiz etmiştir. Hollandalı çocuklara göçmen kökenli çocuklara kıyasla daha üstün oldukları duygu ve düşüncesi verilirken, göçmen kökenli çocuklara da bu eşitsiz durumu kabullenme ve kendilerinin "daha az yetenekli" oldukları düşüncesi verilmektedir. "Meşru yerli" ve "yasal meşruiyetten yoksun yabancı kökenli" kavramlarının içselleştirilmesi için her türlü araç kullanılmaktadır. Bu beyin yıkama sürecinde medya organları, siyasiler ve ders kitapları baş-

rolleri oynamaktadır. Afrikalı göçmenler "fakirlik ve geri kalmışlıkla" bağdaştırılırken, Batılı yerli nüfus, "yüksek eğitimli, aydın" ve çok daha "zengin" olarak betimlenmektedir. Ders kitapları yoluyla beyinlerine kazınan bu imgelerle büyüyen gençler sonraki yaşamlarında medya ve ayrımcı siyasetle daha fazla zehirlenmektedirler. Batı'daki ayrımcılığın kökenlerini anlamak için ders kitaplarının ve medyanın nasıl kullanıldığını çok iyi anlamak gerekir.

Hollanda'da yükselen yabancı düşmanlığını sadece siyasilerin kullandığı dışlayıcı dile ve az eğitimli "yabancı düşmanı" zorbaların saldırılarına indirgeyemeyiz. Konuyu sırf başörtüsü taktığı için sokakta saldırıya uğrayan kadına veya trende telefonda Türkçe konuştuğu için alay edilen ve hakarete uğrayan adama da indirgeyemeyiz. Bataklık orta yerde durmaktadır ve bu siyasal bataklık kurutulmadığı sürece yabancı düşmanı sivrilinek saldırıları artarak devam edecektir.

Hollandalı aşırı sağcı Geert Wilders "Siyasal İslam" yaygarası ile günlük yaşamlarında hiçbir radikal grupla ilişkisi olmayan sıradan insanları hedef göstermektedir. Benzer söylemler Avustralya'da yıllardır yapılmaktaydı. Yeni Zelanda'nın Christ Church şehrinde yapılan katliam bağıra bağıra gelmekteydi. Bu durumun sorumluları aslında yıllardır bu yabancı ve Müslüman nefreti eken siyasilerdir. Akan onca kandan sonra "çoğulcu, barışsever ve koruyucu" kimliklerle karşımıza çıkan siyasiler sadece ikiyüzlülük yapmaktadırlar. Batılı siyasetçiler kamuoylarına ülkelerinin geleceğinde göçmenler olmadan bir yaşam olamayacağını açık kalpli bir şekilde açıklamak zorundadırlar. Hollanda'nın bir göçmen ülkesi olduğu ve göçmen kökenli insanlar olmadan Schipol havalimanından uçak bile kal-

kamayacağını söylemek zorundadırlar. Göçmenler olmadan hiçbir Batı Avrupa'sı ekonomisinin ayakta kalamayacağını ve çökeceğini söylemelidirler, çünkü gerçek budur.

Göçmen olmadan bir ekonomik ve sosyal sistem olamayacağına göre Avrupalı bazı siyasetçiler neden yabancı düşmanlığını körüklemekte ve ayrımcılık üzerinden oy toplamaya çalışmaktadırlar? Sorunun basit yanıtı bu yolla oy devşirmenin çok kolay olduğudur. Kaba ve şoven duygularla yetişmiş insanların kendi yaşamlarındaki eksikliklerden yabancıları sorumlu tutması çok kolaydır. Siyasetçiler bu kitle üzerine oynayarak oy toplamaya çalışmaktadırlar. Hollanda'da yapılan son seçimlerde sadece "İslam düşmanlığı" üzerine kurulu söylemlerin fazla oy toplamadığını gördük. Geert Wilders ciddi oranda oy kaybetti, ancak daha derin ayrımcı söylemlere sahip Baudet çok ciddi taraftar edindi. Çok genç bir politikacı olan Baudet "Saf ve Öz Avrupa" gibi çok tehlikeli siyasal söylemler kullanmaktadır. Kökü ve kökeni Avrupa'da olmayanları temelden dışlayan bu yaklaşım Avrupa'nın yeni holokostlara gebe olduğunu göstermektedir.

Konunun daha da vahim olan boyutu Baudet gibi siyasetçilerin yerli nüfusu üstün ve ari grup olarak görme saplantısıdır. Batı Avrupa'da birinci, ikinci ve üçüncü sınıf vatandaşlar söylemi içselleştirilirse tehlike daha da artacaktır. Kök ve kökene göre insanları sınıflara hapsedmek kaygı vericidir. Irkçılığın temelinde de bu tür söylemler vardır. Bu gidişin sonucu tehlikelidir elbette ancak olası sonuçları daha fazla dillendirmemekte fayda vardır.

Tüm bu olumsuz iklim içerisinde kimlik sorunuyla yetişen göçmen kökenli gençlerin yaşam algısı da çok olumlu olmamaktadır. İnsanların sü-

rekli kendilerini dışlandıklarını hissettikleri bir ortamda sağlıklı gruplar arası ilişkilerin olması beklenemez. Özellikle aile yaşamlarında yeterli desteği alamayan genç insanlar yollarını şaşırarak ve ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Sürekli ötekileştirilen ve dışlanan insanların sağlıklı tepkiler vermesi beklenemez. Göçmen kökenli insanların geleceğine ilişkin ciddi sorunlardan birisi de bu "yönünü kaybeden" ve radikalleşen gençler olacaktır. Gerçek anlamda dindarlıkla hiçbir ilgisi olmayan radikal gruplar da bu kayıp gençliği çok tehlikeli bir şekilde kullanabilir. Nitekim Hollanda'nın Utrecht şehrinde bir tramvayda masum insanları öldüren psikopatın Türk toplumunda yarattığı kaygı çok derindir. Eğer psikolojik sorunları olan bu psikopat radikal eğilimlerle bu cinayetleri işlemiş olsaydı, Türk toplumunun Hollanda'daki hayatı daha da ağırlaşacaktı. Hastalıklı bir insanın bu cinayetleri işlediği bilindiği halde Türk toplumu daha da fazla ötekileştirilmiştir.

Gerilim ve medeniyet çatışması üzerine kurulu siyasal söylemler göçmen kökenli insanların hayatlarını daha da kolay hale getirmeyecektir. Aşırı sağın toplumsal çatışma tehlikesini bildiği ve gördüğü halde "yabancı düşmanlığını" körüklemesi şaşırtıcı bir durum değildir. Onlar tarihi misyonlarına ve zihniyetlerine uygun bir şekilde davranmaktadırlar. Önemli olan göçmen kökenli Avrupalı vatandaşların yaşadıkları ülkelerde yasalara ve insan haklarına saygılı bir şekilde başarılı bireyler olarak yaşamlarını sürdürmesidir. En önemlisi de kendi çocuklarına sağduyulu ve barışsever olmanın erdemini öğretmektir.

Dr. Derya Özkul¹

Oxford Üniversitesi, Mülteci Araştırmaları Merkezi

İngiltere'de Göçmenlere Yönelik Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

İngiltere'de zaten var olan ırkçılık, Brexit oyuna giden kampanyalar sürecinde ve daha sonra 23 Haziran 2016 tarihinde İngiltere halkının referandumda %51,9 ile Avrupa Birliği (AB)'nden çıkma kararı almasıyla birlikte kamusal alanda daha da görünür hale geldi. İngiltere'de yaşayan sadece Türkiye asıllı değil, özellikle Doğu Avrupalı ve Avrupa dışından gelen göçmenler,

Bu süreçte Türkiyeli göçmenlerin durumu ayrıca özel. Brexit kampanyalarının en son döneminde özellikle Türkiyeli göçmenler, kamuoyuna İngiltere için büyük bir tehdit olarak sunuldu. Kampanya boyunca AB karşıtı Vote Leave grubu, önceleri göç konusuna çok fazla değinmiyordu. Özellikle ileri sürdükleri fikirler, İngiltere ekonomisinin AB yüzünden gelişmediği ve ay-

yaklaşırken İngiltere'nin AB'den hiçbir antlaşma yapılmadan çıkması (no deal option) en olası seçenek gibi duruyor. Fakat bu seçenek yasal zorluklar dışında hem politik-ekonomik, hem de sosyal daha büyük belirsizliklere gebe.

Elbette bu belirsizlikler İngiltere toplumunda en çok göçmenleri – sadece Avrupalı değil, gelecekte ülkedeki yerini göremeyen tüm göçmenle-

recin bu sefer de göç veren ülkelere doğru tersine yaşandığını gösteriyor. Fakat bütün göçmenler bu kadar şanslı değil. Her göçmen daha iyi koşullardaki bir hayata dönemeyebiliyor. Kaldı ki, birçok göçmen için eskiden 'ev'leri olarak varsaydıkları oturum yerleri zamanla değişiyor, yeni kurulan akrabalık ve dostluk bağları sonucunda aidiyetler değişiyor. Bu bağların yeniden düzen-

toplu taşımada, sokakta daha fazla tehdit aldıklarını (örneğin, evlerine doğrudan göçmen oldukları için onları suçlayan mektuplar geldiğini) dile getirmeye başladılar. Bu olaylar her ne kadar ana akım medyada tartışılmalı ve eleştirilse de kamusal alandaki görünür ırkçılıkta bir azalma olmadı. Bu yazıdaki amacım, İngiltere'de fiziksel görünümü – ten rengi, üzerinde taşıdığı dini semboller, vb. – farklı olan göçmenlere karşı yapılan ırkçı ve ayrımcı hareketlerin son zamanlardaki artışı üzerine düşünmek.

Geçtiğimiz sene Oxford Üniversitesi Göç Gözlemevi'nin (Migration Observatory) yaptığı 'İngiltere'de Göçe Yönelik Kamuoyu' araştırmasının sonuçlarına göre, İngiltere kamuoyu aslında eskiden beri göçmenlere ihtiyatla yaklaşmış ve özellikle 11 Eylül saldırılarından itibaren göç konusunu büyük bir tehlike olarak algılamaya başlamıştı. Fakat, sanılanın aksine, referandumun ilk sürecinde, göçe verilen önem giderek 'yumuşadı'. Bunun yerine İngiltere halkı için en önemli sorunların başında ekonomi ve sağlık sisteminin yetersizlikleri gelmeye başladı. Fakat kampanya sürecinin özellikle en son döneminde birbirleriyle yarışan (AB karşıtı ve savunucu) iki grubun en çok fikir ayrılığına düştüğü nokta giderek uluslararası göç konusu oldu.

rica AB'nin İngiltere'yi sınırladığı, üzerinde sınırsız hâkimiyet kurduğu yönündeydi. Bu fikirler AB destekçileri tarafından çürütüldükçe, Vote Leave grubu gözlerini uluslararası göç alanına çevirdi. Bu dönemde – daha sonraları oldukça tartışılacak – "Türkiye (76 milyon insan) AB'ye giriyor" posterini kullanmaya başladılar. Boris Johnson gibi daha önceleri Türkiye'nin AB'ye gir-

ri – etkiliyor. Referandumun ardından 2017 yılında 122.000 sayıda AB vatandaşının AB'ne döndüğü belirtildi. Dönen göçmenlerin birçoğu İngiltere işgücünün çok önemli bir kısmını oluşturuyor. Özellikle sağlık alanında çalışan doktorlar, hemşireler ve paramediklerin ülkelerine dönmesi İngiltere için büyük bir işgücü eksikliğine neden olacaktır. Referandumun hemen ardından

lenmesi ise, göçmenler için hem sosyal hem psikolojik sorunlara yol açıyor.

Yeni dönemde, göçmenler kadar, İngiltere'nin de kendisini yeniden yaratması gerekecek. Referandumda özellikle hedef olarak gösterilen, İngiltere ekonomisinde ihtiyaç olmadığı varsayılan 'vasıfsız işçiler'e aslında her gelişmiş ülke gibi çok büyük bir ihtiyaç var. Saskia Sassen'in çalışmalarında gösterdiği gibi, şehirler, ekonomileri büyüdükçe daha fazla temizlik, yemek yapımı, inşaat, vb. gibi işlerde çalışacak 'vasıfsız' olarak nitelenen işçiye ihtiyaç duyuyor. Aynı şekilde, İngiltere gibi global dünyanın merkezi olmak isteyen bir ülkede her zaman 'vasıfsız işçi'ye ihtiyaç olacak. 'Vasıflı işçi'ye ise, İngiltere'nin de kabul ettiği üzere, ihtiyaç devam etmekte. Bu nedenle, çalışma antlaşmalarının yeniden düzenlenmesi için bir seri antlaşmanın tekrar baştan yazılması ve imzalanması gerekecek. Nitekim bu dünyada kapalı kapılar ardında yaşamak, hele de İngiltere gibi dünyanın merkezi olmak isteyen bir ülke için mümkün değil. Yüzyıllardır süren kolonyal tarihinin hiçbir zamanında olmadığı gibi. ■

▼
BU SÜREÇTE TÜRKİYE'DEN GELEBİLECEK MİLYONLARCA
TÜRKİYELİNİN HAYALİ RESİMLERİ AB'NDEN ÇIKMAK İÇİN EN ÖNEMLİ
NEDENLERDEN BİRİ OLARAK GÖSTERİLDİ
■

mesini özellikle desteklemiş politikacılar bile bu konuyu AB'nden çıkmak için bir neden olarak göstermeye başladı. Bu süreçte Türkiye'den gelebilecek milyonlarca Türkiyelinin hayali resimleri AB'nden çıkmak için en önemli nedenlerden biri olarak gösterildi.

Bu yazının yazıldığı tarihlerde Brexit süreci tüm İngiltere toplumu için belirsizliklerle dolu. Referandumun yapılması gerektiğini savunan politikacıların çoğunun çıkış sürecinin yasal olarak ne kadar karmaşık bir süreç olduğunu öngöremediğini görüyoruz. Çıkış tarihi olarak belirlenen 29 Mart 2019'a

2016/2017 yılında sadece hemşireler arasında 1.304 AB vatandaşı hemşirenin ülkelerine dönüş yaptığı kesinleşti. Daha da fazla sayıda sağlık çalışanının dönmesi zaten işçi eksikliği duyan Ulusal Sağlık Sistemi (National Health Service, NHS) için büyük bir kayıp olacak.

Aynı kaybı göçmenlerin yaşayıp yaşamayacağı ise döndükleri ülkelere göre belirlenecek. Dönenler arasında sadece dönmek zorunda olanlar değil, İngiltere'deki belirsizlik sürecinde kendi ülkelerinde daha iyi koşullarda iş arayıp bularak dönenler de var. Bu geriye göç, aslında beyin göçü denilen sü-

¹ İletişim bilgileri: derya.ozkul@qeh.ox.ac.uk

Toplumun belirli bir kesiminin doğrudan demokrasi enstrümanlarına (inisiyatif ve referandum) başvurarak kamu politikalarının yönünü etkileme olgusu İsviçre siyasal sisteminin en temel özelliklerinden birisidir. Parlamento'nun onayladığı herhangi yeni bir yasanın öngörülerini ile hemfikir olmayan ya da anayasaya yeni bir madde eklemeyi hedefleyen seçmenler belli koşulları yerine getirerek isteklerini halk oylamasına sunabiliyorlar.

Son yıllarda halk oylamasına sunulan konuların başında göç ve entegrasyon eksenli konuların gelmesi sağ popülist ve göçmen karşıtı dalganın, hükümet ve parlamentonun göç ve entegrasyon alanındaki tutumu ve eğilimi üzerinde ciddi bir popülist baskı oluşturmaya çalıştığının işaretidir. Peki bu popülist baskı somut olarak neleri gündemleştirmektedir ve karar alıcılar üzerinde oluşturmak istediği baskı neyi hedeflemektedir?

Farklı göçmen kategorilerini hedeflemiş bile olsa “Daha ölçülü Bir Göç” “Kitlesel Göçe Hayır” “Suça Bulaşmış Yabancıların Sınır Dışı Edilmesi” başlıklarıyla lanse edilen inisiyatifler (halk oylamaları) tek bir amacı hedeflemektedir: göçü sınırlandırmak ve kontrol altına almak. Aslında bu talebin sağ popülist ve göçmen karşıtı çevreler tarafından gündeme getirilmesi yeni bir şey değil. Kökleri çok eskilere dayanan bu eğilim, özellikle 70’li yılların başından beri sağ popülizmin göçmen ve göç karşıtı menüsünün demirbaşları arasında ilk sırayı almaktadır. Ama yeni olan başka bir şey var ki oda şu: 1990-2010 arası lanse edilen inisiyatiflerin aksine göçü sınırlandırmayı amaçlayan son dönem halk oylamalarının hedefinde ağırlıklı Avrupa ülkelerinden gelen göçmenler var. Başka bir deyimle, İsviçre’de göçmen karşıtlığı, son otuz yıldır odaklandığı Avrupa dışından gelen göçmenlerle sınırlı kalmıyor, aksine “kültürel yakınlık” vb. gibi göç toplumunda entegrasyonu kolaylaştırdığı düşünülen faktörlerden dolayı varlıkları İsviçre toplumunda daha kolay kabul gördüğü düşünülen Avrupalı göçmenleri de kapsama ya başladı. Bu göçmen topluluğu (AB ve EFTA ülkeleri) sayısı 2 milyonu aşan yabancı statüsüne sahip göçmenlerin yaklaşık yüzde 68’ini oluşturmaktadır. Bu grup arasında İtalyan (327 bin) ve Alman (317 bin) göçmenler İsviçre’deki göçmen toplulukların en büyük iki grubunu oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği’nden gelen göçmenler: “istenmeyen göçmenler”

İsviçre ile Avrupa Birliği arasında 2002 yılından itibaren karşılıklı olarak serbest dolaşım hakkını tanıyan ikili antlaşmanın kademeli olarak yürürlüğe girmesinden itibaren AB’den İsviçre’ye

Bülent Kaya | Siyaset Bilimci ve Araştırmacı - İsviçre

Sağ Popülizmin Ateşi Altında İsviçre’de Göç ve Uyum Politikaları

göçün sayısında ciddi bir artış gözlemlendi. “Kitlesel Göçe Hayır” inisiyatifi’nin 2014 yılında halk oylamasında kabul edilmesinden dolayı göçmenlere verilecek çalışma izinleri yıllık bir kota sistemiyle sınırlandırılmaya başlandı. Bu durum, 70’li yıllarda lanse edilen ve ağırlıklı İtalyan ve İspanyol göçmenleri hedefleyen, ama halk tarafından kabul edilmeyen “Schwarzenbach” inisiyatifi diye anılan yabancı karşıtı inisiyatifinden beri Avrupalı göçmenleri de hedefleyen ilk inisiyatif olması açısından son derece önemlidir. Bu girişimlerin arkasında, kökeni ne olursa olsun, yabancıların sayısındaki artışı demografik bir “tehdit” ve İsviçrelilerin iş piyasasındaki konumlarını zaafa uğratan bir gelişme olarak gören ethno-nasyonalist bir refleks yatmaktadır. Türkiye’den İsviçre’ye iş göçü sayısal açıdan dikkati çekecek önemde olmadığı için bu inisiyatiflerin, Türkiye’den aile birleşimi çerçevesinde devam eden göçü pek etkilemeyeceğini söyleyebiliriz.

İş göçünün sınırlandırılmasını hedefleyen sağ popülist baskıların bu şekilde kamu politikasına dönüşmesine paralel olarak, son yıllarda tekrar gündeme oturan sığınmacılar politikası da nasibini almaktadır. Bu alanda uzun yıllardır devam eden sığınmacı politikası ve uygulamalarının sığınma hakkının tanınmasını sistematik olarak sınırlandıran ve zorlaştıran pratiği devam etmektedir. Üstelik İsviçre, 2015’ten beri “göçmen krizi” diye adlandırılan sığınmacı dalgasından pek fazla etkilenmemesine rağmen. Son üç yılda Türk vatandaşlarının sığınma talebi başvurularındaki göreceli artış dikkate alındığında, sığınma politika ve uygulamalarındaki bu sınırlayıcı eğilimden ebe- teki Türkiye’den gelen sığınmacılar da olumsuz etkilenecektir.

Uyum için Demokles’in Kılıcı

Türkiyeli göçmenleri yakından ilgilendiren gelişmeler daha çok uyum alanında gözlenmektedir. Bu alanda da sağ popülist ve göçmen karşıtı dalganın kamu politikası ve uygulamaları üzerinde, inisiyatif lanse etme kartını kullanarak gittikçe artan bir baskı oluşturduğundan söz edebiliriz. Uyum, artık özendirici politikalarla desteklenmekten çok yaptırımcı ve zorlayıcı koşullarla Demokles’in Kılıcı işlevini görmeye başladı. Bu alanın hedef temalarını ağırlıklı İsviçre vatandaşlığına geçme, çifte vatandaşlık, uzun süreli oturum hakkını kazanma ve sosyal yardımdan yararlanma koşulları gibi konular oluşturmaktadır.

Sağ popülist ve göçmen karşıtı çevreler, İsviçre vatandaşlığını elde etme koşullarını gittikçe zorlaştırmak istiyorlar. Zira bu çevreler, yabancı birisinin vatandaşlığına geçmesini ulusal değerler için bir tehdit olarak algılıyor. Farklı değerlere sahip birisinin vatandaşlığına alınmasının ulusal değerleri çeşitlendi-

receği ve erozyona uğratacağı düşünülüyor. Bu anlamda 2018’in başında yürürlüğe giren yeni vatandaşlık yasası İsviçre vatandaşı olmayı daha da zorlaştırıyor.

Bundan böyle vatandaşlığa başvurmak için İsviçre’de bilfiil 12 yıl yaşamış olmanın yanında uzun vadeli oturum statüsü olan C oturumuna da sahip olmak gerekiyor. Yani 20 yıldan beri İsviçre’de ikamet ediyor bile olsanız eğer oturum statünüz C değilse (normalde 10 yıl sonra alınan bir statü) vatandaşlığa geçmek için gerekli formel şartı yerine getiremediğiniz için başvurma hakkınız olmuyor. Böylece C oturumuna sahip olmayanların vatandaş olma hakları ortadan kaldırılmış oldu. Bu değişiklik, nüfusu 67 bin olan Türkiyeli göçmenlerde C oturumu henüz olmayan yaklaşık 10 bin kişiyi ilgilendirmektedir. Ne var ki vatandaşlığa geçiş için tek formel kriter bu olmadığı için, zorlaştırılan şartlar yaklaşık 56 bin C oturumuna sahip Türkiyeli göçmenleri yakından ilgilendirmektedir. Özellikle de göçmen ülkesi dillerinden herhangi birine yeterince hâkim olamayanların veya herhangi bir sosyal yardım alanlar için İsviçre vatandaşlığına geçmek geçmişe göre imkânsız olmasa da çok daha zor olacağı kesin. Yaşanılan bölgede konuşulan dili anladığınızı ve konuştuğunuzu belirten B1 seviyesi, okuma ve yazma için ise A2 seviyesi sertifikasına sahip olmak zorunluğu getirildi.

Dinselleşen Türk göçmeni algısı

Türkiyeli göçmenleri uyum konusunda ilgilendiren diğer bir konu Müslümanlık. 9/11 Eylül olaylarından beri basında ve sağ popülist çevrelerde gittikçe yaygınlaşan Türk göçmenlerini dinsel aidiyetleri ile tanımlama eğilimi Irak-Şam İslam Devleti’nin (İŞİD) Avrupa’daki şiddet eylemleri ve Suriyeli mülteci dalgasıyla daha da güçlendi. Resmi olmayan söylemlerde ve bazı yayın organlarında Türkiyeli göçmenlerden söz ederken “Die Türken” “Turkische Migranten” ifadelerinin yerine artık “Muslime” “Türkische Muslime” kavramları kullanılmaya başlandı. Böyle bir algı değişikliğine gidilmesinde Türkiyelilerin İsviçre’deki Müslüman topluluklar içerisinde ikinci büyük grubu oluşturması ebe- teki önemli bir etken olmuştur. Bundan da önemlisi 9/11 Eylül olaylarından beri İsviçre’de – belki birçok batı Avrupa ülkesinde olduğu gibi – Türkiyeli ve diğer Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin uyum sorununun dinselleştirilmesi şeklinde bir perspektifin yaygınlaşıyor olması. Bu perspektif, İslam’dan korkma ve Müslüman göçmenlerin varlıklarından endişelenme temeline de gelişmektedir. Bu eğilimin gittikçe güçlendiğini vatandaşlık, burka yasası, radikal İslam’a bulaşmış gençleri konu eden kamu tartışmaları ve inisiyatif girişimlerinde görebil-

mek mümkün. Bu tartışmalar, Türkiyeli göçmenlerin uyumunun, bir bireysel kaynak ve kapasite meselesi olduğu unutulurken, İslam ve değerlerinin İsviçre hukuk devleti ve toplumsal değerleriyle bağdaşıp bağdaşmadığı etrafında dönmektedir.

Çifte vatandaşlık, risk ve sadakat

Türkiyeli göçmenleri ilgilendiren tartışmalardan bir diğeri de çifte vatandaşlık üzerine yapılan tartışma. Göçmen kökenli bazı Müslüman gençlerin doğup büyüdüğü, parklarında oynadıkları, okullarında eğitim gördükleri toplumlarda bombalar patlatacak kadar radikalleşebilmelerine paralel olarak, Batı Avrupa’da yaşayan Türkiyeli seçmenlerin büyük bir çoğunluğunun Türkiye’deki seçimlerde gösterdikleri siyasi tercihler çifte vatandaşlık üzerine tartışmaları yeniden ateşlendirdi.

Gerçekleştirdikleri dehşet eylemleriyle adlarını duyuran ve İsviçre’den gitme birkaç İslami radikal militanın vatandaşlıktan çıkarılması tartışılmaktadır. Uluslararası hukuk ahlakı açısından da pek yararlı olmayacağı öngörülen bu tartışma şimdilik gündemi pek fazla meşgul etmemekte görünüyor.

Almanya’da başlayıp diğer Avrupa ülkelerine yayılan çifte vatandaşlık üzerine tartışmanın İsviçre’de de gündeme gelmesinin arka planını sadakat/bağlılık ilkesi oluşturmaktadır. Çifte vatandaşlık, göçmenlerden vatandaş oldukları göç toplumuna, onun anayasal değerlerine karşı daha samimi sadakat gösterecekleri beklentisi, Türkiyeli göçmenlerin 2017 Cumhurbaşkanlığı sistemi referandumundaki evetçi tavırlarından ve sonraki seçimlerdeki siyasi tercihlerinden dolayı ciddi bir şekilde sorgulanmakta.

Türkiyeli göçmenlerin büyük çoğunluğunun sadakat tercihini çoğulculuğu, ifade özgürlüğünü, hukuk devletini ve demokrasiyi rafa kaldıran bir rejimden yana yapmış olmalarından hareketle, sağ popülist ve göçmen karşıtı çevreler, çifte vatandaşlığın bir “risk” oluşturduğu ve bu yüzden de ciddi bir şekilde sınırlandırılması, hatta kaldırılması gerektiği fikrini dillendirmeye başladılar.

Sağ popülist ve göçmen karşıtı çevreler, göç ve uyum alanında inisiyatif ve referandum araçlarına başvurma tehdidi ile hükümet üzerinde önümüzdeki senelerde de ciddi bir baskı oluşturmaya devam edecekler. Görünen o ki, kısa vadede yeni seçimler yaklaşırken, bu baskılar özelde daha çok Müslüman göçmenleri ilgilendiren konular üzerinde yoğunlaşacağı benziyor. Zira bu konuların halkoylamaları aracılığı ile gündeme getirilmesi, sağ popülist çevrelerin genel seçim stratejilerinde önemli bir rol oynamaktadır.

■

Eija Kuyumcu

Çeviri: PoliTeknik

Avrupa ülkelerinde Türkiyeli ve Diğer Göçmenlere Yönelik Politik Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

İsveç'teki göçmenlerin durumu

Tarihin bu kesitinde İsveç'e büyük bir göç dalgası gerçekleşti ve bu da ülkede faydalı gelişmelere katkıda bulundu. Öte yandan bu makalede 1950'lerden başlayarak yakın tarihli göç hareketine odaklanılacaktır. Aşağıda da örnekleri verilecek çeşitli göç dalgaları kendi döneminin dünya çapında ekonomik ve siyasi durumuyla bağlantılıdır. 1950 ve 1960'lar boyunca İsveç sanayisi belirgin bir biçimde genişliyordu, ama insan gücü eksikliğiyle boğuşuyordu. Bu sorun, diğer Avrupa ülkelerinden (ör. Finlandiya, eski Yugoslavya, Yunanistan, İtalya, İspanya ve Türkiye) gelen emek göçüyle çözüldü ve bu insan kaynağı İsveç ekonomisi ile refah devleti gelişimine büyük katkı sağladı. 1970'ler aile birleşmelerinin on yıllık dönemi olarak tarif edilebilir, ama aynı zamanda esasen savaş ve çatışma bölgelerinden, örneğin Şili'deki askeri darbe nedeniyle gelen mültecilerin de dönemi idi. 1980'ler ise İran, Irak, Suriye, Türkiye ve Eritre gibi ülkelerden gelenlerle birlikte sayıları önemli ölçüde arttıktan, sığınmacıların on yılı olmuştur denebilir. Bu on yıllık dönemin sonuna doğru, bu gruba Somali'den ve eski Doğu Avrupa devletlerinden gelen sığınmacılar da eklendi. Eski Yugoslavya devletinin çöküşü, savaş, terör ve etnik temizliğe neden olarak büyük oranda insanı diğer ülkelere kaçmaya zorladı, bu insanların 100.000'den fazlası İsveç'e gelmiştir.

Bu göç dalgalarının analizi, nispeten yüksek sayıda sığınmacı (%33,3) ve aile birleşmesi durumunun (%51) yaşandığı 1980-2008 dönemi boyunca İsveç'in göç karakteristiği bakımından diğer Avrupa ülkelerinden farklılaştığını göstermektedir. İsveç'e 2014-2016 arasında gelen göçmen sayısı; ağırlıklı olarak Suriye, Irak ve Afganistan'dan gelen, sırasıyla 126.966, 134.240 ve 163.005 sığınmacıyla bir istisna olmuştur. Ayrıca, çoğu erkek olan 18 yaşın altındaki 35.369 çocuk, yanlarında aileleri ya da yasal koruyucu ebeveyni olmadan İsveç'e gelmiştir. 2015'in istatistiklerine göre İsveç nüfusu içerisinde yurtdışı doğumlu mukim sayısı 1,6 milyon olarak hesaplanmıştır, bu da yaklaşık 10 milyon sakini olan toplam İsveç nüfusunun %16'sından biraz fazlasına eşittir.

Entegrasyonu Kolaylaştırmaya İlişkin Yaklaşımlar

Duruma bağlı olarak, yeni gelenler kendi yaşamlarını idame ettirecek düzeye gelinceye kadar, ekonomik destek ve materyal desteği ile ücretsiz dil eğitimi alma hakkına sahiptir. Dil kursları, yeni gelenlerin eğitim düzeylerine göre tasarlanmış ve emek piyasasına girmeyi kolaylaştırmak için çeşitli mesleklerle yönelik emek piyasası kurslarıyla ta-

mamlanmıştır. Bununla birlikte, göçmenlerin çoğu en başta sosyal yardımlara bağımlıdır.

Söz konusu göçmen çocuklarsa, mevcut öğretmen olması ve en az beş gönüllü öğrenci grubunun olması koşuluyla, normal okullarında haftada yaklaşık bir saatlik anadili derslerine katılma hakkına sahiptir. Öte yandan, bilhassa

siliyle yeni liberal, muhafazakâr ve sağ kanat popülist bir partiydi. Bu bağlamda iki benzer organizasyon daha anılabilir. İlki şu anda İsveç'teki üçüncü büyük parti olan ve özellikle göçmenlere ve yerleşik topluma karşı nefret propagandasıyla oy kazanan "İsveç Demokratları" adlı sağ kanat popülist partidir. İkincisi Nazi kökleriyle beyaz ırkın

DÜNYADAKİ ÇOĞU DİĞER ÜLKEDE OLDUĞU GİBİ, GÖÇMEN VE MÜLTECİLERE YÖNELİK POZİTİF TUTUMLAR İSVEÇ'TE DE EROZYONA UĞRADI

küresel ticaret sahasıyla bağlantılı olarak, özellikle gelecek emek piyasası için faydalı olması nedeniyle çokdilli olmak takdir görse de İsveç'e öğrenmek son derece önem teşkil ediyor. Ayrıca, kişisel bakımdan aile geçmişiyle bir bağ ve bireysel kimlik seti olarak muazzam değer taşıyabilir.

Göçmen ve Müslüman Karşıtı Eğilimler, Çete Şiddeti ve İŞİD

Dünyadaki çoğu diğer ülkede olduğu gibi, göçmen ve mültecilere yönelik pozitif tutumlar İsveç'te de erozyona uğradı. Bu, ilkinin 1991'de kurulan "Yeni Demokrasi" olduğu siyasi hareketlerden kaynaklanmaktadır. Bu oluşum 1991-94 İsveç Parlamentosu'ndaki tem-

üstünlüğü ideolojisine sahip, bir şiddet örgütü olan ve sokaklarda Nazi sembolleriyle eylemler yaparak korku yayan "Nordik Direniş Hareketi"dir.

Göçmen nüfus içerisinde, kendini şiddet ve aşırılığa vakfeden çoğunlukla genç insanların bulunduğu topluluklar da vardır. Bunlardan biri, ağırlıklı olarak göçmen kökenli genç erkek üyelerden oluşan suç çeteleridir. Bu çeteler çeşitli fraksiyonlara ayrılarak uyuşturucu ticaretinin kontrolü için birbirleriyle kavga etmekte, bu da özellikle büyük şehirlerde silahlı saldırı ve ölümlerle sonuçlanmaktadır. Çoğunlukla genç göçmen nüfus arasında yaygın olan bir diğer aşırılık yanlısı oluşum da şiddet ideolojisi güden İslam Devleti'dir.

İsveç'ten, çoğu genç olan yaklaşık 300 kişi Suriye ve Irak İslam Devleti örgütüne katılmıştır. İslam Devleti yenildikten sonra, İsveç'e geri dönmek isteyenlerle ne yapılacağı sorusu halen tartışmaya açıktır.

Geleceğe İlişkin Öngörüler

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, İsveç toplumu artık geçmişte olduğu kadar uyumlu bir toplum olarak görünmemektedir. Bunun nedenlerine kısaca değinilebilir.

Birincisi, 1990'da özel aktörlere ve şirketlere çok sayıda belediye okulunun işletme hakkını veren bir okul reformu geçmişti. Okul yönetimleri, öğrenci olarak kimi kabul edeceklerini seçme imtiyazlarını kullandı. Bu yönetim, artan sosyal ayrımcılığa ve girmeyi başardıkları okula göre öğrencilerin "galipler" ve "ezikler" olarak sınıflandırılmasına yol açtı. Başarısız okul puanlarına sahip öğrenciler daha az makbuldü ve benzer sosyal arka plana sahip diğer başarısız öğrencilerle birlikte eğitim göcekleri okullara yerleştirilmek kaderi oluyordu, bu da daha düşük çıktıyla neticeleniyordu. Ayrıca, başarılı olmayan öğrenciler iyi bir geleceğe duydukları inancı daha kolay kaybediyor ve bu da onları suç çe telerine ya da aşırı İslamcı örgütlere karşı daha kırılğan hale getiriyor. Dolayısıyla yeni ve daha kapsayıcı bir okul reformuna ihtiyaç duyulmaktadır.

İkincisi, beyazların üstünlüğünü savunan ırkçı söylemlere ve göçmen-mülteci karşıtı argümanlara sahip aşırı sağ popülist fikirler, ulusalcılık hezeyasıyla birleştiğinde, toplumu bölüyor ve nefret retoriğini normalleştiriyor. Siyasetçilerin toplumdaki bağlılığı koruyabilmesi ve aşırı sağ kanat popülist ve göçmen düşmanı retoriğin yayılmasına karşı koyabilmesi son derece önemli.

Üçüncüsü, yerli nüfusa kıyasla düşük istihdam oranlarıyla da doğrulanan emek piyasasındaki göçmen ayrımcılığının; kamu finansmanına net bir katkı sağlayabilmesi için %70-75 düzeyine çekilmesi gerekiyor. Bu durumda, göçmenlerin olumlu ekonomik etkileri ve bunun İsveç toplumunun refahı bakımından önemi, oldukça takdir görecektir ve bu da göç konusunda olumlu görüşlere katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte, mevcut durumu daha başarılı olanla değiştirebilmek için daha etkin bir emek piyasası politikası gerekiyor.

Kaynak:

SCB 2017, Statistiska Centralbyrån, Sweden/ İstatistik İsveç

Prof. Dr. Werner Nell

Martin Luther Üniversitesi Halle-Wittenberg | Queen's University Kingston ON, Kanada

Olanak Yaratmak mı Mizansen mi? Almanya'da Güncel Anayurt Tartışmaları

Almanya'da anayurt tartışması yeniden başladı. Alman koşulları ve bunları yorumlayanlar, bir diğer ifadeyle gözlemleyenler için burada anayurt konusu ve onun gibi diğer başka hayatların sürekli belirmesi ve anayurdun birçok hayaleti huzursuz eden başka yerlere sürülüşünün, anayurtları ve onların hayranlarını da etkilemesi tamamen karakteristiktir. Başta yerler, mekânlar ve topraklar ve de bunların kimin olduğu ve buralarda yaşayanlar "Almanya'ya ait mi?" sorusu gündemdedir. Dolayısıyla buradaki sorun, hakkı olanların toprak sahipliği ile hakkı olmayanların toprak gaspıdır. Bu insanların tekil kişi ölçeğinde kimler olabileceğini, kim olma hakkı olduğunu ve/ya da olmadığını belirlemek, farklı kural ve dışlama sistemlerine tabidir. Hak sahipliğinin (pasaport sahibi ve vatandaşlık), biyoloji ("ırk", insan olmanın diğer "doğal" olguları), din ("Hristiyan Batı Dünyası"), köken (doğum yeri, aile geçmişi) ya da kültürün (dil, gelenek, folklor) beraberinde getirdiği taleplere göre, kimin, kimlerin anayurdunda, kendini nasıl "evinde" hissedeceği ve orada nasıl davranabileceği, teşhis edilebilir ve belirlenebilir olmalıdır.

Bu çerçevede toprak talebi hak talebi ile birleşir. Ama ayrıca özdeşlik konuları, aidiyet ve kabul görmek de anayurt söyleminde mekânsal, herşeyden önce de biyografik deneyimler ya da bu deneyimlerin nasıl türetildiğiyle ilişkilendirilmektedir. Anayurt imgelerini hem sosyal hem bireysel açıdan çekici kılan şey, dışsal bir düzlemde zaman ve mekânın, içsel, kişisel bir tat alışı boyutlarıyla birleştirilmesidir. Bu bileşimde, o, dünyadaki tüm insanlar için, yani sadece Almanya'da değil, bir yönelim noktası oluşturan, ama aynı zamanda - burada Ernst Bloch'un (1885-1977) "anayurt" saptamasını alıntılamış olalım - herkesin çocukluğunda gün yüzüne çıkan, ne var ki "henüz kimsenin bulunmadığı o yeri: anayurdu" başka sözcüklerle betimleyebiliyor olsa gerek. Dolayısıyla, belli ki anayurt bir yandan insanların aradığı, belki de gereksinim dahi duyduğu ve bu anlamda bireyler için temel bir ihtiyaca hitap eden ve onlara anayasa ve hukuk düzeni çerçevesinde olanaklı kılınması gereken birşeydir. Ama diğer yandan anayurda sahip olma talepleri, özellikle de belirli gruplar ve somut topraklarla ilişkili olduklarında, her iki yönde aşırı yük teşkil etme olasılığına da gözler önüne serer: Bir insana ne "tümüyle" anayurdu na ait olması gibi aşırı bir beklenti yöneltilebilir, ne de bir grup belirli bir toprak

Kaynak: https://de.wikipedia.org/wiki/Heimatrecht#/media/File:Verleihungsurkunde_Münchner_Heimatrecht_1910.JPG

Anayurt hakkının tanınmasına dair bir belge örneği. Belgede, Nürnberg'de yaşayan Georg Dörr adlı kişiye, Bavyera Anayurt, Evlilik ve İkamet Yasası'na dayanarak Münih'i kendine yurt edinme hakkı tanınıyor.

rağın sadece ya da "doğal" olarak kendisine ait olmasını ya da ona hazır bulundurulmasını isteyebilir. Immanuel Kant (1724-1804) bu bağlamda herkes için "dünyanın ortak bir mülk" ol-

Ancak birçok Alman "anayurt" sözcüğünün yalnızca Almancada özel, içten bir tınısı olduğuna ve bu noktada bireysel, ama herşeyden önce kolektif özdeşliğin oluşmasında belirleyici olan kendi

BU NOKTADA DA 17. YÜZYILDAN İTİBAREN ANAYURT HAKKINDAN VE BİR
TALEP HAKKI BULUNMASI ANLAMINDA, BİR İNSANIN (BELKİ DE AİLESİNİN DE)
BELİRLİ BİR YERDE BULUNABİLMESİNE (VE KALABİLMESİNE) İZİN VEREN
"BİR" ANAYURTTAN SÖZ EDİLİYOR.

duğuna işaret etmiştir. Buna göre dünya, "küre şeklindeki yüzeyi ile üzerinde insanların sınırsız yayılabilecekleri değil, aksine, nihayet yan yana birbirlerini hoş görmek zorunda oldukları, ama esasen dünyanın herhangi bir yerinde kimsenin başkalarından daha fazla bulunma hakkına sahip olmadığı bir yerdir" (Zum ewigen Frieden, 1795).

işlevini taşıdığına hâlâ inanıyor. Başka yerlerde de insanların mekânsal çevrelerle ve biyografilerinde deneyimledikleri, içinde büyüdükleri ya da sosyal ve de ailesel ilk ve yakınlık deneyimlerini ilişkilendirdikleri yakın alanlarla kendilerini özdeşleştirebileceği olgusu ise hâlâ alışıldık değildir. Nitekim bu alışık olmama hali, 18. yüzyılda popüler

olan, "uçarı Fransız'ın" karşısına (!) "derin düşünceli Alman'ın" (Ruth Florack) çıkarıldığı ve belli ki güncel olarak yeniden - ister komedi ya da propaganda eylemleri amacıyla olsun - yeni bir geçerlilik kazanabildiği imgelerin bir yan kisıdır. Bu çerçevede, ve işte burada "Alman" özellikleri nasıl bir rol oynuyorsa, başka özellikleri de başka ulusal devlet yönelimli gelenek çizgilerinde, tarihsel ve sosyal koşullarda bulmak mümkün, "anayurda" dair imgeler ve pek tabii siyasi ya da kültürel taslaklar daima birer mizansendir. Bu mizansenlerde belki de insanların bir yerlerde bulunabilmesi (ve gerektiğinde oraya ait olabilmesi) şeklindeki "doğal" ihtiyacı ele alınmakta, ancak akabinde birçok defa farklı diğer programların (yetkilendirme ve dışlama söylemleri, iktidar stratejileri, şiddet ve imha hayalleri ve yanı sıra ekonomik çıkarlar ya da dini yönelimler) önüne koşulmaktadır. Mizansenin formatları ev yemekleri ve gelenek görenekler üzerinden folklor ve altyapı gelişimine ve de sınır bölgesi ihtilaflarına, dolayısıyla da neredeyse öfkenin seferber edilmesine kadar uzanmaktadır. Bu öfkelerin kendisi ise kapsamı daha geniş sosyal ve siyasi ve de kültürel ve tarihsel gelişmeler ve söylemler için hem motor hem de yakıttır.

Almanya'daki tarihsel ve güncel tartışmalar içerisinde anayurt kavramına eklenen, ayrım noktaları oluşturma gücü ve gerektiğinde dışlama dahil, gerçekten de gösterilen özel itinanın iki kökü var. Ancak düşündürücü ve ters yönlü bir dip akıntısını hesaba katmak gerekiyor. Başta teolojik-dinsel bir boyutu saptamak mümkün, örneğin 17. yüzyıl metinlerinde bir "cennet anayurt" sözü geçmektedir. Onun için çaba göstermek sofuluk, özellikle de insan sevgisi ve bireysel doğruluk ve sorumluluk gerektirecektir. Bunun ne derece kolektif, gerektiğinde de sosyal açıdan tasarlanabileceği ya da erişilebileceği, elbette Haçlı Seferi propagandasının bu tarafında çoğunlukla belirsizdir. Bununla ifade edilenin selamet tarihi açısından önem arz eden bir yer olarak takdir görmesinin yanında, burada sözü edilen ve tabi akabinde mizansen için hazırlık yapan şey, herşeyden önce düşsel ve tasarımsal bir boyuttur. Ama anayurt uğruna belirli yerlerde yapılan ardıl toprak ve sınır kavgalarından farklı olarak, burada değinilen alan ilkin "bu dünyadan değildir", ki bu onun sembolleştirilme gereksinimini, ama ayrıca sahneleme olanaklarını artırır.

İkinci kökü hukuksal rivayetlerde bulunuyor. Bu noktada da 17. yüzyıldan

itibaren anayurt hakkından ve bir talep hakkı bulunması anlamında, bir insanın (belki de ailesinin de) belirli bir yerde bulunabilmesine (ve kalabilmesine) izin veren “bir” anayurttan söz ediyor. Ancak bir yer ile ilgili bu mülkiyet hakkına, modernliğin ön döneminde (Orta ve Yeni Çağ kapsayan dönem; redaksiyonun Notu) kesinlikle herkes değil, aksine çoğu kez toprak ve diğer nesneler üzerinde mülk hakkı bulunan küçük köylü grupları, soylular ve yurttaşlar erişebiliyordu. Modernliğin ön dönemi Avrupa’sında ve aynı biçimde Alman toprakları, özellikle de kırsal alt katmanlar için karakteristik olan, kaçma, sürülme, iş göçü ve mutluluk arayışının harekete geçirdiği yersiz kalmış büyük toplumsal grupların mekânsal hareketliliği, modernliğin ön döneminde anayurt hakkı ve onun kullanım olanakları için, anayurt ideologlarının görmek istediğinden farklı olarak, birçoğu açısından başından beri erişilemeyen bir ayrıcalık oluşturmıştır. Ama onun konjonktürü ve çekiciliği, özellikle söz konusu maddi olanakları bulunmayanların paylaştığı bir hüsnükuruntu, hayal ve isteği betimler elbette.

19. yüzyılda ortaya çıkan ve o zamandan beri kendini geniş ölçüde kabul ettiren sanayi modernliğiyle iki farklı gelişme bağlantılı olmuştur. Şimdilerde birbirine ters yönleriyle bu iki gelişme modernlikle temelden ilintili bir çelişkiye işaret etmekte ve açıkça tüm yönelimleri, hareketleri ve sonuçları modernlikle bağlantılı olarak iç dünyanın kararsızlık alanına yerleşmektedir. Bu alanı Zygmunt Baumann (1925-2017) betimlemiş ve Max Weber (1864-1920) onu rasyonelleştirme ve sihirden arındırmanın etkileşimi olarak saptamıştır. Bu çerçevede anayurt, potansiyel olarak herkes için hazır bulunması olası ve hazır bulunabilir bir hedefe, hatta bir mülke dönüşür. Ve dolayısıyla, nitelikli sanayi modernliği ile bağlantılı, devam eden yer değişimi ve yer kaybı deneyimleri ve dayatmaları ve buna bağlı olarak yeniden artan mekânsal ve sosyal hareketlilik – henüz yeni çizilmiş çok sayıda ulusal devlet sınırını da aşarak – bir o kadar daha değerli ve aynı zamanda daha fazla tehdit altında görünür. İngiliz sosyolog Anthony Giddens (*1938) Batılı modernleşmenin bu gelişim rotasını, “yerinden çıkarmanın” ardışık bir süreci olarak betimledi, ki bu ardışık süreç aynı zamanda “yeni den yerleştirme” olanakları aramaktadır. Yani bu olanaklar gerçekçi olarak kendini şayet ve nerede tanınmaz, ya-

ni oluşturulmaz gösterirse, o süreç, söz konusu olanakları o zaman ve mekânda özellikle talep eder.

“Anayurt” olarak bizatihi kendisinin (ve geleneksel olarak daima) imgeleme diline çok ihtiyaç duyduğu ve bu dildeki payı büyük olduğu ölçüde, ve hatta o bu dilin tasarımsal (ayrıca da kurmaca) yüklenebilirliğinden kendi güç ve çekiciliğini kazandığından, anayurt, modernliğin huzursuzluk ve dolayısıyla da dayatmalarını ele almak, hatta ona en azından tasarımsal imgeler ve kül-

türel söylemlerle karşı koymak gerektiğinde, güncel durumda giderek (yeniden) bilincine varılan, istenmeyen/umulan aidiyet ve de deneyimlenen ya da korkulan yersiz kalma arasındaki karşıtlığa, sürekli kullanılabilir ve birçok kez yeniden uyarlanabilir bir söylem alanı olarak kendini takdim eder. Anayurt kavramına dair yukarıda belirtilen ters yönlü “dip akıntısı”, şimdi burada üçüncü bir referans değeri olarak ele alınmalıdır. Sigmund Freud, sıkça alıntısı yapılan “Tekinsizlik” araştırmasında (1919), “gizli”, “korkutucu” ve “rahat ortam sunan/huzurlu” sözcük-

lerinin sözcük kökenine, ama ayrıca içsel akrabalığına işaret eden ve “tekinsizliği”, çarpıtılmış, itilmiş alışıklık olarak belirleyen kişi kendisi olmuştur. Bu ipucunu izlediğimizde, anayurdun sadece güven ve alışıklığın olduğu bir yerden bahsedilmediği, aksine itilmiş, hatta tehlike altındaki deneyimlerin ve anlam içermeye isteğinin bulunduğu bir yer, hayaletlerin pusuya yattığı ve kendisi de bir hayalet olarak yansıyabilen bir yer. Anayurt bir yer olarak, özellikle de onun için girilen kavga, böylece aynı zamanda alışıklığın ve aidiyetin geri

alındığı mekânlara ve deneyimlere dönüşebilir; yurt katliam yapılan bir yer olabilir. “Anayurt” olarak işgal edildiği ölçüde topraklar ve yakın dünyalar tehlike altında, rekabete sokulmuş, nihayetinde de uğrunda savaşılan yerlere dönüştürülebilir; Anayurt derneklerinin bakımını yaptığı savaşçı anıtlarının buna şahitlik edebileceği gibi, kermesteki kapışma da yurdun gelenekleri arasında yer alabilir. Elbette “akışkan modernlik” (Z. Bauman) koşulları altında, hem bireysel hem de kolektif açıdan sadece bir şeref madalyası

ve aidiyetin bir göstergesi olarak kanlı bir burun söz konusu değildir, aksine daima bağımsız olmanın verdiği sancı, hiçbir büyüyen teğet geçmeyen ve devam eden bireyselleşme çerçevesinde durdurulamaz görüldüğü kadar, bu gidişatın telafiyi, duraksamayı ya da, isterse dönüşlü, yani tertip edilmiş tarzda olsun, düzenlemeyi talep ettiği bir bireyselleşme süreci gündemdedir. Burada anayurdu konu alan tartışmaların güncel konjonktürünün yerini belirlemek mümkün. Bunun, özellikle federal yapısı, mezhepsel tarihsel sınıflandırması ve nihayet coğrafi farklı-

lalığını beraberinde getirmesi, hatta bu yurt edinmeye neden olması da üzerine eklenmektedir. Bu fazlalık, en geç Birinci Dünya Savaşı faciasının akabinde, nüfusun büyük bir bölümünü Nazilerin kan, toprak ve milliyetçilik ideolojisine yatkın hale getirdi ve birçok kişi için “anayurdun” kaybedilmesiyle, İkinci Dünya Savaşı’nın yıkımlarıyla ve de toplama ve imha kamplarının medeniyet kırılmasıyla son buldu.

Dolayısıyla “anayurt” Almanca konuşulan bölgelerde salt hayaletlerin dolaştığı bir yere dönüşmekle kalmamış, aynı zamanda anayurt sevgisi ve anayurt savaşı aracılığıyla aktarılan “ucuz edebiyat ve ölüm” karışımı (S.Friedländer), sonradan oluşan federal cumhuriyet toplumunun duvarında bir uyarı sinyali olmuştur, öyle ki bu toplum, yurt sağlamanın uzun, çoğu kez çelişkili ve de sıkıntılı öğrenim süreçlerinde, önce “sürülmüşlere”, sonraları göçmen ve sığınmacılara yönelmeye çalışmıştır. Belli ki bu temelde anayurt tartışmaları, onun ne olduğu, kimin kendisine erişeceği ve herşeyden önce onun kime tanınamayacağı gibi bu tartışmalarla bağlantılı soruların konjonktürde olduğu süre boyunca, bir çeşit duygu öyküsünü, hatta “korku hikâyesini” (Frank Biess) Alman toplum(lar)ının 20. ve yeni başlayan 21. yüzyılda gözleri önüne sermek söz konusu olduğunda, sürekli bir sismograf olarak kullanılmaya elverişlidir. Burada güncel olarak anayurdu olanaklı kılmaya dönük çıkış noktaları ile mizansen sergilemeye dair çıkış noktalarının yan yana durma nedeni, bir taraftan kısmen gerçek deneyim ve kırılmalardan, kısmen hayali arzular, talepler, ama ayrıca tutkulardan oluşan bir karışımın oranıdır ve bu karışım oranı anayurda ilişkin tasarımları ve söylemleri belirlemektedir. Belki de şu pratik bir kural olarak kullanılabilir: Ne kadar mizansen ihtiyacı varsa (ya da ne kadar gerekli olduğu düşünülüyorsa, örneğin bir anayurt bakanlığı kurarak), onu ele almak o kadar sıkıntılı ve de tehlikelidir – tüm katılımcı ve muhataplar için.

Anayurdu (yalnızca) sahnelememek, onu daha ziyade, sadece mevcut olanlara değil, aksine sığınmacı ve de göçmenlere, “birçok ülkeden” gelen insanlara, olanaklı kılmak için, Heinrich Böll (1917-1985), Frankfurt’ta verdiği dersler sırasında zıt yönlü bir proje için bir çıkış noktası tanımladı. “Anayurt ve hiçbiri” ders konusu için Böll’e göre söz konusu olan şey, “mesken edilebilir bir ülke için mesken edilebilir bir dil aranmasıdır”.

BU ÇERÇEVEDE ANAYURT, POTANSİYEL OLARAK HERKES İÇİN HAZIR BULUNMASI OLASI VE HAZIR BULUNABİLİR BİR HEDEFE, HATTAN BİR MÜLKE DÖNÜŞÜR

NE KADAR MİZANSENE İHTİYAÇ VARSA (YA DA NE KADAR GEREKLİ OLDUĞU DÜŞÜNÜLÜYORSA, ÖRNEĞİN BİR ANAYURT BAKANLIĞI KURARAK), ONU ELE ALMAK O KADAR SIKINTILI VE DE TEHLİKELİDİR – TÜM KATILIMCI VE MUHATAPLAR İÇİN

BAHATTİN GEMİCİ

Eğitimci-Yazar - Almanya Türk Toplumu TGD Genel Başkan Yard.
NRW Eyaleti - Türk Veli Dernekleri Federasyonu Y.K. Üyesi

Avrupa'da Türkçenin Geleceği

Genel Durum

Avrupa'da 5 milyonu aşkın yurttaşımız yaşamaktadır; bunun 3 milyonu Almanya'dadır. İşsizlik, ırkçılık, Türk ve İslam düşmanlığı, çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimi en önemli sorunlarımız arasındadır. Bu ülkelerde yaşayan bir milyona yakın çocuğumuz anadilinden ve ulusal kültüründen yoksun bir şekilde yetiştikleri için gerek aile içinde gerekse farklı ülkelerde yaşayan akrabalar arasındaki iletişim kopmakta, yeni kuşakların ülkemizle olan bağları gitikçe zayıflamaktadır. Batılı ülkelerin asimilasyoncu politikaları herkesçe bilinmektedir. Büyük önder Atatürk'ün, "Ulusal kimliğini yitiren uluslar, başka uluslara yem olurlar." sözü hepimiz için uyarıcı olmalıdır. Avrupa'nın diğer ülkelerine kıyasla anadili eğitiminin en yaygın olduğu ülke Almanya'dır. Buna rağmen bu ülkenin değişik eyaletlerinde Alman makamları tarafından görev getirilen Türk öğretmen sayısı sürekli azaltılmakta, anadili dersinin önüne çeşitli engeller çıkarılmaktadır. Bir milyon dolayında yurttaşımızın yaşadığı Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti'nde (NRW) 1999 yılında 716 olan Türk öğretmen sayısı 335'e düşürülmüştür. 245 bin öğrencimizin yaşadığı bu eyalette Türkçe dersine katılan öğrenci sayısı bütün çabalara rağmen 45 bindir. Almanya'da toplam 745 bin çocuğumuz okula gitmektedir. Bu ülkede çalışan 1380 Türk öğretmenin 526'sı MEB, kalan kısmı ise yerel makamlar tarafından görevlendirilmiştir. Bu öğretmenlerimiz tarafından verilen Türkçe ve Türkçe Kültür derslerine katılan öğrenci sayısı sadece 88 bindir. Üniversitelere giden öğrencilerimizin sayısı ise 34 bindir. Bu sayı Almanya ve başka bir yabancı ülke nüfusuna kıyasla çok düşüktür.

Türkçe Mücadelemiz Sürüyor

Türkçe dersi Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya (NRW) Eyaletinde yaygın olarak verilmekte ancak bu dersi kısıtlamaya yönelik çabalar sık sık gündeme gelmektedir. Eyalet Eğitim Bakanlığı 2008 yılında hazırladığı bir yönetmelikle anadili derslerini tamamen kaldırmak isteyince Türkçe Gönüllüleri Girişimi'ni oluşturduk ve "Türkçemize sahip çıkalım" belgisiyle yoğun bir kampanya başlattık. Birçok kuruluşun desteğini alarak 30 Mart 2008'de Düsseldorf garından başlattığımız yürüyüş ve mitinge üç bin beş yüz yurttaşımız katıldı. Bu eylemden sonra bakanlık, yönetmeliği geri çekti ve yeni öğretmen kadroları açmaya başladı. Hürriyet Gazetesi Avrupa Yayın Yönetmeni Kerem Çalışkan'ın "Türkçe Yürüyüşümüz" hakkındaki değerlendirmesi yerindedir: "Düsseldorf'ta dün 'Türkçemize Sahip Çıkalım' mitingi yapıldı. Güzel ve olumlu bir adım. Avrupa'daki Türkler yavaş yavaş Türk-

çenin önemini ve değerini fark etmeye başlıyorlar. Bu Türkçe rönesansı, anlamlı bir şekilde tam da Türkçenin yavaş yavaş silinmeye başladığı, anadili derslerinin giderek yok olduğu, Alman eğitim sisteminin Türkçeye dönük her türlü girişimi boğmaya çalıştığı bir dönemde gerçekleşiyor. Yok edilmek istenen Türkçe Avrupa'nın ortasında adeta yeniden küllerinden doğuyor." (31 Mart 2008) Türkçe yürüyüşü Almanya'daki yurttaşlarımıza özgüven ve anadilimize sahip çıkma bilinci kazandırmıştır. NRW Eyaletinde çalışmalarını sürdüren Kuzey Ren Vestfalya Türk Veli Dernekleri Federasyonu FÖTEV, anadilimizin önemini anlatan ve derse kayıt dilekçesini içeren 200 bin bildiriye camilerde, derneklerde ve konsolosluk önlerinde yurttaşlarımıza dağıtmış, çok sayıda bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. "Türkçe yürüyüşü" sonrası kurulan Ruhr Ve-

nun kuruluşları bir araya gelerek mücadele etmek yerine Türkçe dersinin cami ve derneklerde verilmesine razı oldular. Okul dışında verilen dersler verimli olmadığı ve ciddiye alınmadığı için zamanla kaldırıldı. Türkçe dersinin okul dışında verilmesini istemek büyük hatadır, asla kabul edilemez.

Öğretmenlerimiz ve Türkçe Dersi

Avrupa'da, Türk hükümeti tarafından gönderilen 750 dolayında Türk öğretmen vardır. (Almanya, Avusturya, Fransa ve Belçika'da) Yeterince dil bilmeden bu ülkeye beş yıllığına gelen öğretmenlerimiz yerel makamlarla büyük sorunlar yaşamakta, okul yönetimi ve öğretmenleriyle çalışması kolay olmamaktadır. 2018'de Berlin'deki bir okul yönetimi, sınıflarında Türkçe dersi verildiği için Türk Konsolosluğundan 28 bin Avroya yakın kira talep etmiş-

BÜTÜN BU OLUMSUZ KOŞULLARA RAĞMEN TÜM ÖĞRETMENLERİMİZ
ÇOCUKLARIMIZA TÜRKÇEMİZİ VE ULUSAL KÜLTÜRÜMÜZÜ ÖĞRETMEK İÇİN
BÜYÜK ÇABA GÖSTERMEKTEDİR

liler Birliği ve Ruhr Öğretmenler Birliği başta olmak üzere bölgedeki derneklerimiz okuma yarışmaları, veli seminerleri yapmaktadır. Ulusal bayramlarımız; özellikle 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı binlerce kişinin katılımıyla kutlanmaktadır. Bu özverili çalışmalar diğer eyaletlerdeki kuruluşlara da örnek olmaktadır. Almanya Türk Veli Dernekleri Federasyonu FÖTED, Almanya Türk Öğretmenler Federasyonu ATÖF ve Almanya Türk Toplumu TGD, Türkçemizi yaşatmak için Almanya çapında çalışmalarını sürdürmektedir. Yapılan bu çalışmalarını daha da güçlendirmek zorundayız.

Türkçe Dersi Okulda Verilir

Almanya'da Türkçe ders kitaplarına ve öğretmenlerine yapılan haksız suçlamalar, teneffüste Türkçe konuşma yasakları belleğimizdedir. Okullarda Türkçe dersi isteyen velilerimizin önüne türlü zorluklar çıkarılmaktadır. Bazı Alman öğretmenler çocuklarımızı Türkçe dersinden çıkarmak için çaba harcamaktadır. Bu tür engellere karşı örgütlü bir mücadele vermeyen bazı eyaletlerde Türkçe dersleri iyice kısıtlanmıştır ya da tamamen ortadan kaldırılmıştır. Avrupanın diğer ülkelerinde de durum farkısızdır. Bu haksız uygulamalara karşı gerekli tepkiyi göstermeyen Türk toplumu, bunun bedelini ağır bir şekilde ödemektedir. Hollanda'da, bu dersin kaldırılması gündeme gelince Türk toplumu-

tir. Bazı eyaletlerde de benzer sıkıntılar yaşanmaktadır. Yaşanılan sorunların önemli bir kısmı yerel ve resmi makamların Türklere karşı olan tavır ve tutumlarından kaynaklanmaktadır.

Anadili dersi genellikle öğleden sonraya bırakıldığı ve verilen notlar sınıf geçmeyi etkilemediği için bu derse katılım giderek azalmaktadır. Ders araç ve gereçleri ise ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Türkiye'den gönderilen kitaplar gerek içerik gerekse dil yönünden Avrupa'da yaşayan çocukların dünyasına hitap etmemektedir. Bu nedenle o ülkelerde yaşayan ve çalışan deneyimli öğretmenlerimizin de katılacağı kitap yazma komisyonları kurulmalı; bu alanda olumlu çalışmalar yapan meslektaşlarımıza destek verilmelidir.

Bütün bu olumsuz koşullara rağmen tüm öğretmenlerimiz çocuklarımıza Türkçemizi ve ulusal kültürümüzü öğretmek için büyük çaba göstermektedir. Bazı çevreler tarafından konsolosluk öğretmeni, yerel makam öğretmeni ya da Almanya'da eğitim gören öğretmen ayrımı yapılması son derece üzücüdür. Sorunlarımızın çözümü için tüm öğretmenlerimiz el ele vermek zorundadır.

Türkçe Dersinin Başarılı Olması İçin...

■ Anadilde eğitim desteği, anaokullarında Almancayla paralel başlamalıdır. Çocuklar ilkokula başladıklarında, okuma yazma eğitimi ikidilli olarak ve-

rilmelidir. Birinci ve ikinci dil edinimi arasındaki farklar dikkate alınmalı, ikidilli okuma-yazma öğretiminde uygun yöntemler kullanılmalıdır. Bunun için ikidilli eğitmen ve öğretmenler yetiştirilmeli ve işe alınmalıdır.

■ İkidilli malzemeler geliştirilmeli, ikidillilik teşvik edilmeli, Türk yayınevlerinin ve yazarların çalışmaları desteklenmelidir.

■ Anadili dersi normal ders programı içinde yer almalı, haftada 5 saat (en az 3 saat) verilmelidir. Verilen not sınıf geçmeyi etkilemeli, başka bir yabancı dilin notunun yerini tutmalıdır. Anadili dersine kayıtlar okul başlangıcında bir kez yapılmalı ve okul bitinceye kadar geçerli olmalıdır. Anadili dersi açılabilmesi için ilkokullarda 10, ilkokuldan sonraki dönemde 15 öğrenci yeterli olmalıdır.

■ Türk çocuklarının Türkçe dersine katılımı 6. sınıfa kadar zorunlu olmalı ancak velinin yazılı başvurusu halinde bundan sorumlu tutulmamalıdır. Türkçe dersi 6. Sınıftan itibaren ikinci veya üçüncü seçmeli yabancı dil dersleri arasında yer almalıdır.

■ Anadili dersi organizasyon, içerik ve personel bakımından desteklenmelidir. Öğretmenlerin meslek içi eğitimine önem verilmelidir. Öğretmen kadroları göçmenlerin gereksinimlerine göre saptanmalı, Her ulusun öğrenci oranına göre öğretmen kadrosu verilmelidir.

■ Anadili dersine katılmak özendirilmeli, bazı Alman müdürlerin ve öğretmenlerin bu derse katılımı engelleme girişimlerine izin verilmemelidir. Özellikle okula kayıt döneminin yapıldığı şubat ayında başta öğretmen, veli dernekleri olmak üzere, eğitim ataşelerimiz ve tüm sivil toplum kuruluşları Türkçe kampanyaları düzenlenmelidir.

■ Almanca ders dilidir, okul dili değildir; çocuklarımızın okul bahçelerinde Türkçe konuşmaları engellenemez.

■ Türkçe öğretmeni olmayan okullara ve emekliye ayrılan öğretmenlerin yerine acilen yeni atamalar yapılmalı; öğretmenin uzun süreli hastalığı durumunda vekil öğretmenler görevlendirilmelidir. Öğretmenlerimizin çalışma koşulları düzeltilmeli, yerli ve göçmen öğretmen maaşları arasındaki eşitsizlik giderilmelidir.

Yurtdışında Türkçeyi Yaşatmak İçin...

Yurtdışında anadilimizi ve ulusal kültürümüzü yaşatmak için Türk toplumunun bireyleri, kurumları ve temsilcileri planlı, programlı ve uzun vadeli bir çalışma yürütmelidir. Bu konudaki önerilerimiz şöyledir:

1. Her eyaletteki göçmen örgütleri bir araya gelmeli, Türkçe konusunu ele almalı, konuları derinlemesine incelemek için yatılı hafta sonu seminerleri

düzenlenmelidir. Eyaletler düzeyinde yapılan çalışmalar federal düzeyde birleştirilmeli, koordineli bir çalışma yürütülmelidir.

2. Eğitim alanında çalışmalar yapan öğretmen ve veli dernekleri devletimiz tarafından her yönden desteklenmeli, bu alanda atılacak her adımda bu kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır.

3. Öğretmen ve veli temsilcilerinin, bilim adamlarının, Alman ve Türk tarafının üst düzey yetkililerinin katılacağı eğitim kurultayları, paneller, sempozyumlar ve açikoturumlar düzenlenmeli; Türkiye'deki üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteği alınmalıdır.

4. Ana-baba eğitimi üzerinde önemle durulmalı, bu alanda projeler geliştirilmelidir. Türkçenin önemini, sorunlarımızı, istemlerimizi içeren bildiriler, afişler, Almanya'daki okul sistemi ve meslek eğitimi hakkında aydınlatıcı Türkçe broşürler hazırlanmalıdır. 5. Başta TRT olmak üzere tüm basın-yayın organları yurttaşlarımızı, anadilimiz Türkçe ve çocuklarımızın eğitimi konusunda duyarlı hâle getirmeye çalışmalı, duyurular ve kamu spotları hazırlamalıdır.

6. Yurtdışında yaşayan Türk toplumunun ulus ve dil bilincinin güçlendirilmesi için sanatçıların, yazarların, sporcuların ve bilim insanlarının katılacağı kültürel etkinlikler düzenlenmelidir.

7. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı öğretmenlerimiz ve velilerimizle birlikte yığinsal olarak kutlanmalı, buralarda anadili konusu gündeme getirilmeli ve istemlerimiz kamuoyuna duyurulmalıdır.

8. Alman kurumlarıyla (siyasi partiler, öğretmen sendikaları, üniversiteler,

kiliseler) politikacı, yazar, bilim ve sanat adamlarıyla ilişkiye geçilmeli, destekleri alınmalıdır.

9. Alman okul sistemi içinde çocuklarımızın yapılan haksızlıklara anında ve üst düzeyde tepki gösterilmeli, bu konuda Türk öğretmen ve veli dernekleri birlikte hareket etmelidir. Almanca ders kitaplarında Türk düşmanlığını körükleyen metinlere yer verilmemesi için girişimlerde bulunulmalıdır.

10. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ve devrimlerimizin Almanya'da okutulmuş ders kitaplarında yer alması için çalışılmalıdır.

Türkiye'den Beklentilerimiz

1. Yurtdışındaki veli, öğretmen ve öğrenci temsilcileri ile eğitim bilimcilerinin katılacağı bir şura ile Avrupa'daki Türk göçmen azınlıklar için geçerli olacak bir "Kültür ve Eğitim Programı" geliştirilmeli ve uygulamaya konmalıdır.

2. Şans eşitliğini engelleyen sorun ve uygulamaların çözümü için Alman makamlarıyla bilimsel düzeyde işbirliği yapılmalıdır. Bu konuda hazırlanacak mo-

del uygulamalar, maddi ve personel olarak desteklenmelidir.

3. Eğitim ve öğretim sorunları ana-babalardan ayrı düşünülemez. Sorunların ardında yatan nedenlerden biri de Türk ana-babaların eğitim ve öğretim konusundaki bilgi eksikliğidir. Öğretmenlerimiz, konsolosluklarımız eğitim, din ve çalışma ataşeliklerimiz aileleri anadili konusunda daha duyarlı hale getirmek için çalışmalıdır. Camilerde verilen hutbelerde Türkçemizin önemi vurgulanmalıdır.

4. "Bakanlık öğretmeni", "yerel makam öğretmeni" ayrımı yapmadan tüm

öğretmenlerin mesleki ve özlük haklarına sahip çıkılmalıdır. Almanya'da görev yapan ve mahalli makamlarca atanmış olan Türk öğretmenlerin Alman öğretmenleriyle eşitliği sağlanmalıdır.

5. Anadili dersleri Türk hükümetinin değil, vergimizi ödediğimiz Alman Devleti'nin yetki ve sorumluluk alanı içinde olmalı, maliyeti Alman Devleti tarafından karşılanmalıdır. Türkçe öğretmeni gereksinimi Duisburg-Essen Üniversitesi'ndeki Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nden karşılanmalı, bu bölümden mezun olanlar öncelikli olarak Türkçe dersi vermelidir. Ancak burada yetişen öğretmenlerin gereksinimi karşılamaması durumunda, Türkiye devlet yetkililerce işbirliği yapılarak Türkiye'den öğretmen getirilmelidir.

6. Diploma denkleştirmelerinde anadili dersine katılım dikkate alınmalıdır. Başarılı öğrencilerimiz burs verilerek desteklenmeli ve ödüllendirilmelidir. Konsolosluklarımız, anadili derslerine katılan öğrencilerin pasaport işlemlerinden düşük ücret almalıdır. 7. Çocuklarımızın ve gençlerimizin Türkiye ile bağlarını güçlendirmek amacıyla öğrenci değişimi desteklenmelidir. Almanya'dan Türkiye'ye gidecek üniversiteli gençlere, "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi", "Atatürk ve Devrimleri" konulu seminerler verilmelidir.

AbdulHafeez Tayel | MISIR

Eğitimin Özelleştirilmesi ve Sosyal Dışlama

(Bir kamu hizmeti olarak eğitimin insan hakkı olduğu söylenir. Burada bir soru beliriyor olmalı: Bu kendini ifade etme hakkı mı yoksa bir kamu hizmeti olarak özgürce ve bağımsız bir şekilde örgütlenme hakkı mı? Aralarındaki fark ne? Aslında, hizmetler, hatta kamu hizmetleri bile özelleştirilerek satılabilir ama insan hakları satılamaz.)

Eşitlik tüm insanların üretim, tüketim, siyasi aktivizm ve sosyal etkileşimin tüm alanlarında katılım göstermesi anlamına gelirken, dışlama insanların bu türden katılımını engellemektir. Eğitim, insanları güçlendirmede ve yaşamsal faaliyetlere katılıma giden yolu hazırlamada temel bir rol oynar.

Eğitimi iktisadi, sosyal ve kültürel bir hak olarak ele almanın yanı sıra, bir yurttaşlık hakkı ve siyasi bir hak olarak değerlendirmenin önemi; onun toplumları demokratikleştirmede temel ihtiyaç olduğuna ve yalnızca üretim becerilerini geliştiren bir araç değil, insani haklar için yürütülen mücadeleyi kazanmada temel bir kapı olduğuna inandığınızda daha net hale gelir.

Devletler, ücretsiz sunulması gereken kamu hizmetleri olarak iktisadi, sosyal ve kültürel hakları değerlendirirken, kalkınma oranlarının düşüklüğünü ve insanların paralarını tüketen diğer öncelikleri tartışıyorlar. Devletler, özellikle de yeni liberaller eğitimi bir yatırım alanı olarak görerek hızlı kâr elde etmeye çalışıyorlar ve sürekli kendi söylemlerinin propagandasını yaparak insanlara ücretsiz eğitimin nitelikli olamayacağını, çünkü devlet-

lerin karşılayamayacağı düzeyde maliyetli olduğunu anlatıyorlar. Öyle ki ücretsiz eğitim devletlerin bahsettiği ve olduğu gibi kabul edilmesi gereken bir hediye. Ücretsiz eğitimi ayrıca öğrencilerin zihinlerinde hakimiyet kurmanın, yoksulluğu ve kendileri finanse ettikleri için kendi politik düzenlerini yeniden üretmenin bir aracı olarak kullanıyorlar. Bu durum otoriter rejimlerde son derece aşikâr. Örneğin, Mısır'da bir devlet okuluna girdiğinizde rejim sembolünün (devlet başkanının) fotoğrafıyla her yerde karşılaşsınız.

Çoğu durumda, devlet okulları öğrencilerin zihinlerini ve fikirlerini, politika yapıcılarının zihinlerindeki geleceğe ilişkin konsept doğrultusunda şekillendirme ve sistematik baskı uygulama mekânıdır.

Yoksullar yalnızca seçim zamanı oy verme merkezleri önünde kuyruğa girmesi için ihtiyaç duyulan geniş kalabalıklardır ve okullar, özellikle de devlet okulları böyle bir süreci sürdürmenin aracıdır.

Buna ek olarak, devletler eğitimi finanse ettikleri bir kamu hizmeti olarak ele aldıklarında, eğitim planlamasını kendi çıkarları adına tekelleştirirler.

Düşünürler, pedagoglar, aileler hesaba katılmaz ya da en iyi durumda hükümet planlarını en düşük maliyetle hayata geçirmenin en iyi yolu hakkında fikrine başvuru taraf olarak görülürler.

Öte yandan varlıklı insanlar ücretli eğitime erişim hakkına sahiptirler.

Çocuklarını nitelikli eğitim sunduğunu düşündükleri okullara gönderebiliyorlar. Onların devletler tarafından sunulan zayıf eğitim sistemlerine ihtiyaçları yok. Çocukları için, hükümet planlarının dışında, daha iyi bir geleceği garanti etme hakkından yararlanıyorlar.

Erkek ve kız çocuklarını dünyada en iyi eğitim veren yerlere gönderebiliyorlar. Çocuklarını hükümet yardımı olmaksızın parlamento aday ve üyesi, yargıç, iş adamı olmaya ya da farklı kariyer rotaları çizmeye hazırlayabiliyorlar. Dolayısıyla, tüm anlamlarıyla, bir sosyal dışlamayla karşı karşıyayız. Yoksullar, eğitimlerini finanse edememeleleri neticesinde ve yoksulluğun yeniden üretildiği devlet okullarından hükümet tarafından domine edilmenin bir sonucu olarak insan haklarından dışlanıyorlar, zenginler kendilerini bundan muaf tutabiliyor ve devlet kararları ve planlarının uzağında kalıyorlar.

Bu sırada, üçüncü dünya ülkelerinde politik ve sivil haklar için yürütülen mücadelelerin çoğu zayıflığını koruyarak son derece kötü çıktılarla sonuçlanıyor, bunun arkasında ise otoriter eğitim sistemleri duruyor. Fikirleri şekillendiren ve gençlerin ruhlarında baskı yaratan cezalandırma korkusu; öz güven eksikliğine ve daha iyi bir geleceğe dair umut kaybına yol açıyor. Dolayısıyla, iki ana meselemiz bulunuyor; birbirini besleyen ve sosyal dışlamaya yol açan özelleştirme ve otoritarizm. Bu koşullar altında eğitim, özgürlük, entegrasyon, çeşitlilik ve umudun aracı olmak yerine; yoksulluğu yeniden üretmenin bir aracına dönüşüyor, insanlara baskıyı kabul etmeyi ve boyun eğmeyi aşıyor.

Eğitim ekonomik ve sosyal bir hak olmanın yanında sivil ve politik bir hak olarak ele alınsaydı, bireyler, siyasi partiler, sendikalar bunu garantileyecek en iyi politikaların pazarlığı için mücadele ederdi ve insanlar için eğitim haklarından yararlanmanın çok çeşitli yolları olurdu. Ayrıca, eğitim yalnızca metaya dönüştürülebilecek bir hizmet olarak görülmezdi.

Çeviri: PoliTeknik

Dr. jur. Wolfgang Bittner

Kırım'ın 2014'te Ayrılması bir İlhak mıydı?

Kırım Yarımadası'nın Mart 2014'te Kiev Ukrayna'sından ayrılması ve Rusya Federasyonu'na katılması, ABD öncülüğünde Batı ittifakının NATO ile birlikte Rusya'ya karşı başlattığı saldırganlık ve yaptırım politikalarının nedenidir. Ukrayna Krizi sözde – yeni bir Soğuk Savaş'ın başlangıcı olarak – Rusya tarafından çıkarılmıştır. Ancak olayların kronolojisi başka birşeyi kanıtlıyor.

Uluslararası hukukun tanımına göre ilhak, bir devletin toprağının bir başka devlet tarafından zorla ele geçirilmesidir, ve bu çoğu durumda savaş araçlarıyla ve kalıcı olarak gerçekleşir¹. Dolayısıyla Kırım'ın tek bir kurşun atılmadan ayrılmasının uluslararası hukuk anlamında gerçekten bir ilhak olup olmadığı sorusu gündemdedir.

Avukat Reinhard Merkel 2014'te bu konuda FAZ gazetesinde² şunları yazmıştır: “İlhaklar, hukuksal dünya düzenini oluşturan devletler arası şiddet kullanma yaşağını ihlal ediyor. Onlar devletler arası hukuk ihlalinin en ağır biçimini teşkil eden, düzenli olarak ‘silahlı saldırı’ tarzında gerçekleşir. Akabinde bu ilhaklar, BM Antlaşması'nın 51. maddesi uyarınca, saldırıya uğrayan taraf için askeri meşru müdafaa ve üçüncü devletler tarafından acil yardım yetkisinin devreye sokulmasını tetikliyor – BM Güvenlik Kurulu'nun kabulü olmadan savaş izinleri veriliyor”.

Kırım'ın ayrılması şayet bir ilhak olsaydı, Kiev Ukrayna'sının Rusya Federasyonu'na karşı BM yetkisi olmadan meşru müdafaa ve üçüncü devletleri acil yardıma çağırma hakkı olurdu. Bu, Rusya'ya karşı açık bir savaş anlamına gelirdi, ama ortada herhangi bir ilhak yoktu. Reinhard Merkel bu nedenle “ilhak” kavramının enflasyonistçe ve dikkatsizce kullanılmaması için uyarıyor ve şu sonuca varıyor: Kırım'da yaşanan başka bir olaydı: Bir ayrılmaydı³.

Uluslararası hukukta ayrılmanın anlamı, ülkenin bir bölümünün “yeni bir bağımsız devlet kurmak ya da başka bir devlete katılmak için” bir devletten kopmasıdır⁴. Kırım'da olan şey buydu, öyle ki, olaylar, dış güçler, özellikle de ABD tarafından meşru hükümete karşı uzun süredir hazırlanan bir darbenin ardından yaşanmıştı⁵.

ABD'nin bu “Regime Change” olayında belirleyici bir rol oynadığını ABD Başkanı Barack Obama 1 Şubat 2015'te CNN ile yaptığı söyleşide teyit etmiştir, ki zamanın ABD Dışişleri Bakanlığı AB Sorumlusu Victoria Nuland, bu rolle böbürlenmiştir⁶. Obama Rusya'nın sözde Kırım ilhaki için şunları söylemiştir: “Putin Kırım konusunda büyük bir stratejiye dayanarak karar vermemiştir, aksine, iktidarın devredilmesini saptayan pazarlığımızın ardından, Meydan pro-

testoları ve Yanukoviç'in ülkeden kaçışı kendisini şaşırttığı için bu adımı atmıştır”⁶.

Kiev'deki bu Regime Change olayının hemen ardından darbeciler ikinci dil olarak Rusçanın yasaklanması kararlaşmışlardır (karar sonraları geri çekilmiştir). Eski Ukrayna Başbakanı Julia Timoşenko, “pislik herifi [Putin] alnından vurmakla” tehdit etmiş ve Ruslara karşı atom bombası kullanmak istediğini söylemiştir⁷. Aşırı sağcı Svoboda Partisi Başkanı Oleg Tjagnibok, “Rus pisliklerine, Yahudi domuzlarına ve benzeri arsızlara” karşı savaşma çağrısı yapmıştır⁸.

Bu koşullar altında Kırım'da ayrılma çabaları ortaya çıktı. Darbenin ardından bir referandum yapıldı ve seçmenlerin yaklaşık yüzde 80'i oyunu Rusya'ya katılma yönünde kullandı⁹. Referandumu devletin bağımsızlığı izledi ve ardından otonom Kırım Cumhuriyeti Rusya Federasyonu'na katılma başvurusunda bulundu ve başvuru kabul edildi. Dolayısıyla bu, Kırım'ın Kiev Ukrayna'sından barışçıl yollardan gerçekleşen ayrılmasıdır.

Hukukçu Reinhard Merkel de bu ayrılmanın ve de öncesinde yapılan referandumun uluslararası hukukun ihlali olmadığı sonucuna varıyor, ancak şu

ikinci gününde Rusya Federasyonu'na kabul edilmesini ve Rusya'nın Kırım'da kiraladığı bölgenin dışına taşan askeri varlığını uluslararası hukukun ihlali olarak görüyor. Ancak buradan çıkan sonuca göre Kırım'ın ayrılmasının “geçersiz” sayılmayacağını ve akabinde Rusya'ya katılmasının “gizli bir ilhak” olarak görülemeyeceğini düşünüyor. Ona göre olay daha çok bir ayrılmadır.

Merkel daha kapsamlı çıkarımlara da varıyor: Rusya'nın uluslararası hukuku ihlal eden askeri varlığı aslında devletlerarası müdahale yaşağını deliyor, ama bu “müdahalenin olanaklı kıldığı ayrılığı kesinlikle geçersiz kılmıyor”, ama başka devletlere “yaptırım gibi karşı hamlelerde bulunma” hakkı tanıyor. Ancak karşı hamlelerin ölçülülüğü “düzmece bir ifritle” belirlenmemeli, çünkü “şiddete başvurma tehdidinin muhatabı Kırım yurttaşları ya da parlamentosu değil, aksine Ukrayna Ordusu'na bağlı askerlerdi. Bu adımla merkezi devletin ayrılmayı durdurmak üzere askeri müdahalede bulunması engellenmiş oluyordu”⁹.

Ayrılığın ve referandumun uluslararası hukuka uygun olduğuna ilişkin ana düşünceye katılmak mümkün, ancak Rus askerlerinin Referandumu koruması ve de Kırım Cumhuriyeti'nin Rusya

nü korumak için müdahalede bulunmasına itiraz edilemez.

Çatışma durumunda saldırıya uğrayan tarafın meşru müdafaa ve diğer devletlerden acil yardım talep etme hakkı olduğunu belirten BM Antlaşması'nın 51. maddesi, bağımsızlık ilanının ardından Kırım'a da uygulanabilir. O zamanki koşullarda bir çatışma durumu bulunduğundan hareket etmek gerekir. Ayrıca darbenin ardından Ukrayna anayasasının hâlâ geçerli olup olmadığı da kuşkuludur. O zaman çatışma koşulları hakimdi ve rejim değişikliğinin ardından Ukrayna ABD'nin müdahalesine teslim edilmişti. Bu nedenle de Ukrayna toprak bütünlüğünün Rusya tarafından güvence altına alınmasını düzenleyen 1994 tarihli Budapeşte Mutabakatı¹¹ kadük olmuştur.

Böylelikle Rus birliklerinin Ukrayna'ya ait kışlaların önünde hazır bulunması ve Kırım Cumhuriyeti'nin zaman kaybetmeden Rusya Federasyonu'na alınması gerekmiştir – tabiri caizse bu bir sui generis (kendine özgü) insani müdahaleydi ve dolayısıyla uluslararası hukuka uygundu. “İlhak” kavramı salt propagandist amaçlara hizmet ediyor.

Wolfgang Bittner'in 2017'de “Avrupa'nın ABD tarafından Fethedilmesi” başlıklı kitabı yayınlanmıştır.

Kaynak

- Bkz. Hans-Jürgen Schlochauer, Herbert Krüger, Hermann Mosler und Ulrich Scheuner, *Wörterbuch des Völkerrechts*, Bd. 1, 2. Aufl., Berlin 1960, S. 68 ff.
- Reinhard Merkel, *Kühle Ironie der Geschichte*, Frankfurter Allgemeine v. 8.4.2014.
- Wikipedia, Sezession, mit weiteren Nachweisen, <https://de.wikipedia.org/wiki/Sezession>, 12.1.2019.
- Buna ilişkin: Wolfgang Bittner, *Die Eroberung Europas durch die USA*, Westend Verlag, Frankfurt am Main 2017, Seiten 22f, 80ff, 117, 135, 154.
- Henüz 13 Aralık 2013'te Victoria Nuland, Washington'da, ABD'nin Ukrayna'daki “Regime Change” için 5 milyar dolar yatırdığını böbürlenerek aktarmıştır. Bkz. Wolfgang Bittner a.a.O., S. 18 i.V.m. S. 17 Fn. 16.
- RT Deutsch, <https://deutsch.rt.com/10795/international/obama-im-cnn-interview-wir-ueberraschten-putin-mit-deal-zum-machttransfer-in-der-ukraine/>, 12.1.2019.
- Bkz. Benjamin Bidder, <http://www.spiegel.de/politik/ausland/timoschenko-telefonat-putin-in-die-stirn-schiessena-960554.html>, 12.1.2019.
- Bkz. Andreas Förster, 9.3.2014, <http://www.berliner-zeitung.de/politik/rechte-parteien-ukraine-npd-und-swoboda-gegenueuropa,10808018,26505664.html>, 12.1.2019.
- Sputnik, Krim-Referendum, 17.3.2014, <https://de.sputniknews.com/politik/20140317268050290-Krim-Referendum-9677-Prozent-stimmen-fr-Wiedervereinigung-mit/>, 12.1.2019.
- Reinhard Merkel, a.a.O.
- 1994 tarihli Budapeşte Mutabakatı'nda Rusya, atom bombalarından vazgeçmesi koşullarında, Ukrayna'nın mevcut sınırları için garanti vermiştir.

AYRICA DARBENİN ARDINDAN UKRAYNA ANAYASASININ HÂLÂ GEÇERLİ OLUP OLMADIĞI DA KUŞKULUDUR

sınırlandırmayı yapıyor: Gerek ayrılma gerekse de referandum ona göre Ukrayna anayasasını ihlal etmiştir. Ancak bu uluslararası hukuku ilgilendiren bir sorun değil ve Ukrayna anayasası Rusya için bağlayıcı olmadığından, Kırım'ın başvurusu onaylanabilmiştir. Reinhard Merkel, buna rağmen Kırım'ın ayrılığın

tarafından hemen kabulünün uluslararası hukuku ihlal ettiği şeklindeki diğer çıkarsamalar doğruyu yansıtmıyor. Rus kökenli Kırım halkı savaş çıkmasından korkuyordu, dolayısıyla Sivastopol'de konuşlu Rus birliklerinin, seçimlerin düzgün yapılmasını güvence altına almak ve Sivastopol'deki donanma üssü-

Prof. Dr. Wolf D. Bukow | Siegen Üniversitesi

Çeviri: PoliTeknik

Milliyetçilik Sonrası bir Göç Politikasının Avrupa'nın Başat Ayrımına Nasıl Dönüşeceğine Dair

Avrupa Birliği, uzunca bir süre, her şeyden önce yurttaşlarının başarılı ve barışçıl birlikte yaşamını olanaklı kılmak için, hukuk devleti, ekonomi, araştırma ve bölgesel gelişim alanlarında gayret gösteren bir değerler birliği olarak kendini kavıyor gibi göründü. Son büyük Avrupa Birliği genişlemesine dek, AB, yeni devletlerin ilkin AB değerler birliğine yakınlaşmasına ve ancak ondan sonra AB'nin bir parçası olmasına önem gösteriyordu. Ancak son on yılda bu değerler birliğinin birleştirici gücü oldukça geriledi ve her bir devlet bağımsızlığını yeniden daha fazla vurgulamaya başladı. Bunu özellikle artan sözleşme ihlalleri nedeniyle her bir ülkeye karşı başlatılan işlemlerde görmek mümkün. Bu noktada sağcı, milliyetçi akımların güçlenmesi önemli bir rol oynadı, ki onlar kazanımlarını her şeyden önce başarılı bir yenilemeye ve özellikle de eskimiş ırkçı-milliyetçi düşünce dünyalarını kültürelleştirilmelerine borçludur. Aynı durumu, İtalya'dan Orta Avrupa devletlerine, oradan İskandinavya'ya kadar, henüz çok farklı şekillere bürünen bu yenilenmiş, milliyetçi kılıf giydirilmiş kültür ırkçılığının göz ardı edilemez bir güç faktörüne dönüştüğü AB içerisinde de görmek mümkün. Bu gelişme her ne kadar henüz baskın olmasa da, yine de eskimiş Avrupa değerlerinin birleştirici gücü azalmıştır ve o giderek ulusal anlatılara seslenilmesi nedeniyle sorgulanır hale gelmiştir. Ve bazı yerlerde AB'nden çıkılması talep ediliyor ya da Brexit ile bu talep gerçekten de hayata geçiyor.

Ancak AB adım adım çözülecekmiş gibi görünmüyor. AB'nin verdiği izlenim, daha çok giderek eğilimini değiştirdiği izlenimdir. Yeni sağcılar AB'ni kesinlikle ortadan kaldırmak istemiyor, aksine baskılarının amacı AB'ni yeniden şekillendirmektir. Gerçekten de zira bu hareketlerin yenilenmesi çerçevesinde, hem retrotopik (Baumann 2017) olarak geçmişin geri gelmesini ısrarla isteyen, hem de modern sanayi ve teknolojik olanakların tümüyle hazır bulunmasını destekleyen post-gerçekçi bir kültür ırkçılığı oluşmuştur. AB böylesi bir post-gerçekçi kültür ırkçılığına kesinlikle engel değil. Tam tersine, bu "hem biri hem diğeri" yaklaşımı, bir taraftan retrotopik bir Avrupa'yı ısrarla talep etmeyi, diğer taraftan Avrupa'nın sunduğu olanakların bütünüyle hazır bulundurulmasını istemeyi olanaklı kılıyor. Ve bu noktada göç politikası her şeyi belirleyen bir rol oynuyor. Göç politikası üzerinden üye ülkelerde, her yerde gelenekselleştirilen milliyetçi anlatıları yeniden devreye sokmak, o anlatıları Avrupa'nın çoktan yerleşik hale gelmiş dışlama politikasıyla birleştirmek ve yeni bir göç politikasına dönüşecek şekilde yoğunlaştırmak elverişlidir, ki bu yeni göç politikası, sonradan dış

dönük bir hareketlilik rejimi ve içeriye dönük bir farklılık rejimi çerçevesinde geliştirilmeye müsaittir (Bukow 2019).

Bu şekilde AB'ne uzun süre şekil veren değerler birliği bir bakıma içeriden dönüşmektedir – daha doğrusu bu, üye devletlerin merkezinden hareketle ve neredeyse fark edilmeden gerçekleşmektedir. Böylece, şu anda, yeni sağcıların etkisi altında sadece ulusal özdeşliğin farklı bir tanımlaması yapılmıyor, aynı zamanda ve neredeyse doğal olarak bir Avrupalı özdeşliği doğuyor, konu bağlamında, Avrupa'ya özgü merkezi bir başat ayırım olarak milliyetçilik sonrası bir göç politikası oluşuyor ve şimdi de bu politika içerisinde ısrarla tekrar tekrar talep edilen milliyetçilikler yeşeriyor (bkz. Benhabib 2019).

Burada kısaca değinilen bu gelişmeyi tüm güncelliğiyle kavramak için dört adım gerekiyor. Birincisi, AB üye devletlerinde, sıklıkla ırkçılığa banılmış milliyetçiliklerin nasıl hayatta kaldığı ve tam da onların yenilenmiş olduğu açıklık kazanmalıdır: Toplumun merkezinde bir başat ayırım olarak yenilenmiş bir ırkçılığın rutinleşmesi. İkincisi, bu noktada "hem biri hem diğeri mantığını" seçebilmek gündemdedir: Retrotopik meşruiyeti sağlanmış ve aynı zamanda küresel konumlandırılmış ve aşırı olan bir hak talebi düşüncesinin gelişimi. Bu temelde, milliyetçilik sonrası bir göç politikası çerçevesinde her ikisinin nasıl bir Avrupa'ya özgü başat ayırma yoğunlaştığı gözle görülür hale getirilebilir: Milliyetçilik sonrası, hareketlilik ve farklılığa odaklı bir göç politikası. Son olarak, geriye kalan şey, önünde sonunda böylesi kurmaca ve gerçekten uzak bir siyasi yapının toplumsal gerçekliğe nasıl bir etkide bulunduğunu kontrol etmektir – ki bu gerçeklik, ayırma ve hatta değerlendirmeye ilişkin çıkarsama yapmaya olanak sunmayan, hareketliliğin/göçün ve farklılığın/değişik olmanın bayağı olduğu kadar belirsiz ve küresel konumlandırıldığı bir gerçekliktir: Milliyetçilik sonrası göç politikası çerçevesinde stilize edilmiş kurmaca ayırımlar, birlikte yaşamaya nasıl bir etkide bulunur?

Burada kaba taslak anlatılan adımları gerçekten de seçilmiş olaylar üzerinden çok iyi bir şekilde yeniden yansıtmak mümkün, ne var ki böylesi olayların, buradaki gelişmeyi ne denli temsil edebildiği hakkında bir şey belirtilmiş olmuyor.

a) 19 Ocak 2001'de Türkiye'den göç etmiş bir manava karşı saldırı düzenlendi ve işyeri sahibinin kızı bu saldırıda ağır yaralandı. Daha sonraları bu olayın, NSU'nun gerçekleştirdiği saldırı serisinin başlangıcı olduğu tesadüfen saptanmıştır. Diğer tüm NSU saldırılarında olduğu gibi ilkin aile odak noktaya oturtulmuştur ve önce bir evlilik sorunu, ardından kumar ve nihayet mafya ilişkileri

üzerine spekülasyonlar yapılmıştır. Aslında ırkçı bir neden hemen göze çarpmış olsa da, diğer olayların çoğunda olduğu gibi "önyargı tutkunluğuyla" yıllarca aileler baskı altına alınmıştır. Saldırlardan 18 yıl sonra bile bunların ırkçı içyüzü hâlâ tümüyle aydınlatılmamıştır (KStA 19./20. Jan. 2019)

b) İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch - HRW) 21.12.2018'de Yunanistan ve Türkiye sınırında sürekli tekrar eden ve Yunanistan'da yakalanan sığınmacıları yasaya aykırı bir biçimde Türkiye'ye sürmeye yarayan geri iadelerden söz etmektedir. "Bize sopalılarıyla vurdular ve 'Fuck İslam' diye bağırıyorlar". Bu şekilde sınır dışı edilen insanlar tekrar tekrar "darp edilecek, tekmelenerek ve insanlık dışı muamelelerle ve hatta düzmece infazlarla" Türkiye'ye dönmeye zorlanıyor. Avrupa Konseyi'nin insan hakları komisyonu bu tutumu, Yunan makamlarının, şu an özellikle Kuzey Afrikalıları etkileyen, "çoktandır kullanıma girmiş bir uygulaması" olarak görüyor.

Birinci örnek Almanya'nın en büyük metropollerinden birinin ortasında yaşanan bir olayı ele alırken, ikinci örnek AB'nin Türkiye sınırında, Meriç Nehri kıyısında yaşanmıştır. Her iki örnek de benzer bir dizi örneği temsil ediyor. İlk örnek, hepsi de makamlar tarafından yalnızca yanlış değil, ayrıca analog olarak kültürel-ırkçı bir şekilde değerlendirilmiş birçok NSU saldırısından sadece bir tanesidir ve dolayısıyla, adeta tabii olarak ve hiçbir şüphe duymadan, kurbanlar faille dönüşürülmüştür. İkinci olay, sınır polislerinin salt her gün uygulamakla kalmadığı, aksine bir de sorumlu makamların mutlak suretle reddettiği, çoktandır kullanımda olan bir uygulamanın parçasıdır. Bunun dışında bu söz konusu olay, İspanya-Fas sınırında her gün yaşanan olaylarda olduğu gibi tipiktir. Ceuta'daki tel örgülü sınır duvarı, Fas ve Cebelitarık güzergahında, Kuzey Afrika anakarası üzerinde yer alan İspanyol şehri Ceuta arasında sağlamlaştırılmış bir sınırdır. Hatta tahkim edilmiş sınır hatlarında insanların geldiği yere geri sürülmesi için kapılar yerleştirilmiş durumda. Örnek gösterilen her iki olay sadece yaşanan diğer benzer olayları temsil etmiyor, ayrıca onlar, 18 yıl arayla gerçekleşmiş ve çok farklı çerçevelerde yaşanmış olsa da, birbiriyle karşılaştırılabilir olsa gerek. Birinde saldırı, diğerinde ülkeden sürülmek söz konusu. Her iki olay örneğinin birbiriyle ilişkili olduğu, en geç yukarıda belirtilen başlıca sorunun nasıl dikkate alındığına bağlı olarak görünür hale gelir.

Milliyetçilik sonrası bir göç politikasının yeni başat ayırım olarak benimselmesine dair

Yukarıda formüle edilen başlıca görüş açıları dikkate alındığında, bazı önemli bağlantılar açıklık kazanır. Gö-

ründüğü kadarıyla son yirmi yılda aşamalı olarak toplumun merkezinde, hem günlük yaşamda hem de resmi kurumlarda, yenilenmiş bir kültür ırkçılığı rutinleşti ve o, "diğerleri" söz konusu olan yerde tümüyle doğalmış gibi uygulanmaktadır. Kültür ırkçılığı içerikli anlatılar, beklenmedik bir gelişme için hem durumu (yabancı muhit), hem de eylem yollarını (kriminalleştirme) ve de eylem hedeflerini (dışlama) tanımlar. İkinci olarak şu görülmektedir: Kültür ırkçılığına tamamen doğal olarak isnatta bulunmak, bir taraftan geriye dönük bir birliktelik inancına (İslam'a karşı "biz") bağlılığını göstermeye, diğer taraftan da kendinin sahip olma hakkını karşılamaya (burada bulunma hakkı olmaması) izin verir. Tamamen doğal olan bu isnat, her iki olay açısından salt resmi kurumlar tarafından uygulanmıyor, aksine, o, her ne kadar en elverişsiz durum karşısında titiz bir sınavdan geçirildiğinde nihayet tutunamayacak olsa da, kamuoyunda sürekli destek görüyor. Üçüncüsü burada, her iki olayın gerçekleştiği zamanı ve de o arada yaşanan, sınırların kısmen açılması ve Balkan güzergahı boyunca sınır hattına tel örgüler çekilmesi şeklindeki siyasi gelişme hesaba katıldığında, çok açık bir gelişim çizgisi belirginleşmektedir. Zamanla, geçmişte büyük ölçüde ulusal yönelimli bir göç politikasının aşamalı şekilde Avrupalılaştırarak AB ölçekli bir göç politikasına dönüşmesi gerçekleşmektedir. Gerçekten de günümüzde artık milliyetçilik sonrası bir hareketlilik ve farklılık odaklı bir göç politikasından söz edilebilir. Böylece Avrupa'ya özgü yeni bir başat ayırım için son adım atılmış oluyor. Örneğin CDU'nun Berlin'de yapılan 9/10 Şubat 2019 tarihli atölye görüşmesinde, salt 2015'te sınırların zorla açılmasına tepki olarak örgütlenen hoş karşılama siyasetiyle arasına nihai bir mesafe koymakla kalmaması, aksine AB'nin Avrupa'ya özgü çok daha radikal bir tecritçi politika izlemesini talep etmesi sürpriz değildir. Ve bunun için kurmaca ayrımların dayanak alınması rahatsızlık vermiyor. Dolayısıyla bir hat üzerinde tümüyle tecrit ve başka bir hat üzerinde refahın devamını sağlayacak bir göç talep ediliyor. ■

Kaynak

- Bauman, Zygmunt (2017): Retrotopia. Berlin: Suhrkamp.
 Benhabib, Seyla; Resnik, Judith (Hg.) (2009): Migrations and mobilities. Citizenship, borders, and gender. New York, NY: New York Univ. Press.
 Wolf-D. Bukow (2019): Migration im Kontext alltäglichen Zusammenlebens. In: Klomann, Verena u.a. (Hg.): Forschung im Kontext von Bildung und Migration. Wiesbaden Springer VS. S.25ff.
 Bukow, Wolf-D. Cudak, Karin (2017): Vom Beharrungsvermögen einer rassistisch imprägnierten Migrationsdebatte. In: Forschungsjournal Soziale Bewegungen. Analysen zu Demokratie und Zivilgesellschaft 30 (3/2017) FJSBplus http://forschungsjournal.de/sites/default/files/fjsbplus/fjsb-plus_2017-3_bukow_cudak.pdf

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Peter Rödler | Koblenz-Landau Üniversitesi

'Tarihin Sonunda' Siyaset

Değerli Okurlar,
‘The end of history and the last man’ (Fukuyama 2006) başlıklı, son derece kuşku kitabında, yazar, Hegel düşüncesine uygun bir şekilde, liberal demokrasi düzeyine erişilerek, tarihsel gelişimin ilerleyişinde nihai bir sona gelindiğini iddia etmektedir. Kısacası: Buna göre tüm mitler ortadan kaldırılmış ve seküler bireyin özgür hakkı kendini kabul ettirmiştir. Salt kendi ekonomik işleyişiyle, kapitalizmin, her türlü değer ve ideolojinin ötesinde tek organizasyon biçimi olarak meşrulaşan küresel bağlayıcılığı, bu hakkın toplumsal dışı vurumu olarak görülmektedir.

Bu tez her ne kadar – yazar da bunu kabul etmektedir – İslam toplumunun dinamikleri – salt İslamcı kökten dinciler değil – ve de devam eden ve Papa Franziskus’un açıklamalarıyla bağlantılı olarak Katolik Kilisesi’nin artan önemiyle baltalanıyor olsa da, burada, bu pozisyonun kendi içindeki ve ona karşı seküler çelişkilerin ne olduğu sorusu gündeme geliyor.

ABD’nin (Obama) AB müsteşarı Victoria Nuland’ın, 4 Şubat 2014’te (Meydan’da şiddetin tümüyle kontrolünden çıkmasından 14 gün önce), Amerikalıların Ukrayna sorununu yönetmekle ilgili düşünceleri kapsamında sarfettiği “Fuck the EU!” şeklindeki sözleri de, ‘Eski Avrupa’ ile (Almanya, Fransa), 2. Irak Savaşı çerçevesinde ‘Savaş Yanlıları İttifakı’na’ katılmak için sıraya giren ‘yeni’ (Doğu Avrupa) devletleri arasında fark gören Rumsfeld (Bush hükümeti) geleneğine tekabül eden çıkarları, aynı biçimde açıkça ortaya koyuyor.

Bu zeminde Fukuyama’nın tezi belli ki uluslararası bir ağ oluşturmuş Amerika’nın paralı elitlerinin çıkarlarını kanatlardan desteklemeye yarayan absürt bir iddia olarak yansıyor: bunun lafı bile olmaz. Yakından bakıldığında ise bu iddia yine de tartışmaya ve üzerinde düşünmeye değer bir yön içeriyor. AB’nin kurucu ülkeleri Almanya ve Fransa’nın ‘eski’ ve yıpranmış ifadeleriyle diskalifiye edilmeleri bu doğrultuda bir ipucudur.

Neyin ulusal olduğuna ilişkin taşıdıkları farklı anlayışlara rağmen, bu iki ülkeyi – iki korkunç savaştan çıkan deneyimlerin ve günümüze dek devam eden kalıcı bir barışın yanı sıra – birleştiren şey, başarılı olmuş iki demokratik devrimin (Fransa 1789, Almanya 1989) tarihsel temelidir, bir diğer ifadeyle, özgürlük kavramı, burada, uğrunda başarıyla savaşmış belirli değerlere DÖNÜK bir özgürlük kavramıdır. Rumsfeld’in değerlendirmesi ve de Nuland’ın sözlerinde ise ifadesini bulan şey, George W. Bush’tan bu yana Amerikan siyasetini karakterize eden ve günümüzde Trump’ın stiliyle olabildiğince gözle görülür hale gelen, zincirlerden boşanmış, ‘tüm değerlere DÖNÜK bir özgürlük’. Bu noktada da, aslında Obama’nın, Amerika’da iklim ve sosyal

yapı konularında ilerici adımlar attıysa da, dış politikada drone savaşıyla uluslararası hukuku ihlal eden o süreklilik kapsamında hareket ettiği anımsanmalıdır. Demokratik değerler için özgürlük ya da topyekün talep olarak özgürlük arasındaki ayrım, görünüşte genel anlamda bağımsızlaştıran özamaç (Fukuyama) olarak işte bu fark, kanımca, bu şekliyle tarihte bir ilk oluşturarak, dünya ölçeğinde toplumlar arası karşıtlıkları belirlemektedir.

Bu durumu özel kılan şey nedir? Yeni ve belirleyici olan, toplumsal yönetimin – siyasetçiler, elitler – herhangi bir ütopye, değerler sistemi, vizyon, planla bağlantılı hayata geçen özçikarı dışındadır – ki bu özçikar yurttaşlara da tanınmaktadır – özdeşleşilen kimseler olarak hiçbir şeyin hizmetinde değildir. Almanya’da Kohl’un uygulamaya soktuğu ve Merkel’in kesintisiz devam ettirdiği bu siyaset, salt mevcut olanın ‘aynı şekilde devam etmesiyle’ tanımlanmaktadır ve bu nedenle o, doğal olarak korku dolu köklü değişim dönemlerinde kendilerinin seçilmesi için güçlü bir gerekçedir;... en azından onun yüzünden ele alınmamış ve bu nedenle çözülmemiş sorunlar gözardı edilemeyecek kadar büyüdükleri durumlarda.

İstikrarı sağlayan bir diğer etki, bu şekilde ‘yönetilen’ sistemde mevcut toplumsal gerçeklerden sorumlu kişilerin teşhis edilememesi olgusudur. Şimdiki zaman, bir çeşit ‘kendi kendine yetersiz’, alınyazısı gibi ortaya çıkmış görünmektedir, dolayısıyla siyasetçilerin sadece kendisi gerçekliğin ‘alternatif’ olduğu iddia edilen beklentilerine tekabül eden kişiler olmaktadır. Sistemin neden olduklarına maruz kalan yurttaşlar için sonuçta hiçbir hasım yoktur ve böylelikle de hareket seçeneği bulunmamaktadır. Gerçekte yöneten konumundaki aktörler ve onların çıkarları ise gizliliğini koruyarak arka planda kalıyor (‘leading from behind’) – mali ekonomi (Black Rock, Pricewaterhouse), küresel ölçekte etkin şirketler (otomobil ve silah sanayi) ya da medya holdingleri (Bertelsmann, Springer) – ya da onlar kendilerini ‘tarafsız’, ideolojik olmayan ve sistemin salt olgularla bağlantılı (Rating, Rankings...) parçaları olarak (OECD, CHE) kendilerini kamufle etmektedir.

Bu durum 90’lı yıllardan beri keza bilim de bu ideolojiye dahil edildiği için son derece dramatiktir. 1990’lı yıllardan itibaren yükseköğretim sisteminin kuralsızlaştırılması yoluyla devletin yükseköğretilerle ilgili sorumluluğundan kademeli olarak çekilmesi, üniversiteler için büyük bir özgürlüğe değil, aksine yeni ‘girişimci’ üniversitenin kaynak sağlayanlara ve onların koşullarına tümüyle bağımlı olmasına yol açtı. Bu yönde en belirleyici oyuncular, OECD’nin PISA araştırmaları ve Bertelsmann Vakfı ile Kültür Bakanlığı Daimi Konferansı’nın işbirliğine dayanan ve ZEIT Gazetesi’nde ya-

yınlanan üniversite değerlendirme listesini hazırlayan Yükseköğretim Gelişim Merkezi’dir (CHE).

Bu noktada, yayınlanan sonuçların geçerliliğinin değil, aksine, bu sonuçların, kendi temelini oluşturan parametrelere kendini teslim etmesinin öncelikli olduğunu gösteren şey, örneğin Koblenz-Landau Üniversitesi 1. Anabilim Dalı’nın – Kiel Matematik ve Doğabilimleri Fakültesi ile eşzamanlı olarak – CHE derecelendirme uygulamasıyla işbirliğini Temmuz 2009’da sonlandırmasına rağmen, yine de, hatta kısmen sıralamada yükseldiği listeden çıkarılmamış olmasıdır, yani 1. Anabilim Dalı, yöntemsel açıdan sorunlu, bilimsel açıdan tek taraflı ve dolayısıyla değerlendirmede bilim politikası açısından zararlı olduğu kanısına varılan söz konusu derecelendirme için daha fazla veri sunmayı reddetmiş olsa da, listede tutulmuştur. Bu karar daha sonra aynı gerekçeyle Alman Sosyoloji Topluluğu DSG (Temmuz 2012) ve Eğitimbilimleri DGF (Eylül 2012) tarafından, üyelerine sözü geçen araştırmaları boykot etmelerini de önermek üzere onaylanmıştır.

Nitekim sosyalbilimler ve tin bilimleri alanındaki üst düzey müdahalelere rağmen, yukarıda betimlenen, niceliksel çıktı yönelimli bilim yönetimi uygulaması günümüzde de devam ediyor ve o, tüm düzlemlerde ‘kanıta dayalı empirik araştırmaların’ tümüyle baskın hale gelmesine yol açtı. Ve o, bilimsel dergilere olduğu kadar, elbette hakemliği yapılmış dergiler, resmi finansman dışında BMBF ve DFG’nin sağlayacağı mali destek kararına egemendir ve bu, özellikle genç akademisyenlerde baş gösteren, bağımsızlaştırılmış, yöntem yönelimli bilimlerin tam bir monokültürüne yol açmaktadır, çünkü bu senaryoda resmi finansman dışı mali destek tedarik etmek, yükseköğretimde bir iş bulabilmenin temel bir etmeni olmuştur.

Bu öyküyü ‘komplo teorisiyle’ beslemediğimi ve tüm anlatılanlarda gerçekten de uluslararası düzeyde siyasi süreçlerin planlı yönetimi söz konusu olduğu, OECD’nin ‘Policy Brief’ yayınındaki şu alıntıda yer almaktadır: “Riskli değişkenlere ilişkin bu betimlemenin ardından, şimdi de siyasi sorunlar doğurmayacak birçok değişken sunabiliriz. Bütçe açığının azaltılması için kamu yatırımları ya da işletme harcamalarında köklü kesintilere gidilmesi siyasi bir risk taşımaz. İşletme harcamalarında kısıtlama yapmak isteniyorsa, o zaman, her ne kadar kalite kaybı yaşanrsa da, verilen hizmetin niceliğine dokunulmamalıdır. Örneğin okul ve üniversitelerin bütçesi kısılabilir, ama öğrencilerin sayısını azaltmak tehlikelidir. Aileler çocuklarının okullara erişiminin engellenmesine şiddetle karşılık verir, ama verilen eğitimin kalitesinin aşamalı olarak düşürülmesine tepki göstermezler ve ardından okullar adım adım belirli amaçlarla ailelerden

ödemeler yapmalarını isteme yöntemi-ne başvurabilir ya da belirli etkinliklerle tümüyle durdurabilir. Buna göre, söz konusu yöntem yavaş yavaş uygulanmalıdır, bir okulda, ama toplumun genel huzursuzluğuna yol açmamak için komşu okulda bu yönteme başvurulmamalıdır” (Morrison 1996, S. 28 [çeviri: Rödler]).

Ancak, çağdaş değerler söyleminin postmodernizm tarafından reddedilmesi, eğitim ve bilimin bu tarz bağlamsızlaştırılmasına, etkiyi arttırarak, ayrıca neden olmuştur. Burada, ilkece erişilebilir gerçek varsayımı üzerinden kendini tartışmalı kılan ve çelişki özgürlüğüne bağlayan amaçlara dönük (bilimsel) söylem, yerini, olası gerçeği yansıtmak isteyen öykülere (anlatılara) bırakmıştır. Değerlerle ilgili söylem ve kurumların önemi, yerini, organizasyonların işlevini (outcome) ele alan etkililik incelemelerine ve de onların yapısal ya da iletişimsel öğelerine bırakıyor.

Sonuçta bu noktada, bu yönlerin, yukarıda betimlenen çıktı yönelimli empirik araştırma ile büyük bir tutarlılığı ortaya çıkıyor: Amaçlara dönük söylem olabildiğince dışlanıyor ve araştırmacılık neredeyse tümüyle salt işlevlerle, bir diğer ifadeyle üretken süreçlerle, bu süreçlerin önkoşullarıyla, araç ve yöntemleriyle ilgileniyor.

“Dogmatik bir şekilde, rasyonalizm, nesnellik ve yöntemsel tek taraflılıkta ısrarla diretildiği ve de değerlerden arındırılmış, apolitik sosyal bilimlere ve evrensel teorilerin (ki bu, kontekste bağlı kısmi teorilerin reddedilmesiyle el ele yürümüştür) avantajlarına inanıldığı için, bilim alanında, ‘bilimsel yöntem’ sahte dinsel esas düzeyine yükselten fundamentalizmin bir türü oluştu. İlerlemiş yıllarında Ernest Gellner – tamamen olumlu anlamda – bu durumu ‘aydınlanma fundamentalizmi’ kavramıyla ifade etmiştir (Elkana ve Klöpper 2013, S. 33–34).

Böyle bakıldığında, ne siyasi ne de bilimsel, toplumsal gruplarda, sosyal ilişkiler, dayanışma ve sorumluluk için bir zemin hazırlayan sunular göremiyoruz. ‘Özgür’ birey böylece kendisi gibi izole edilenlerin kitlesi içinde yalnızlaşıyor. Toplumsal düzenleme yeteneği kayboluyor, ve yukarıda sözü geçen siyasi güçlerin şimdi önü açık:

“Bunun yerine, kullandığı gereç sayı, yani dolaysızlığın soyut biçimi olan matematiksel şekilcilik ise, düşüncüyü salt dolaysızlık durumunda tutar. Aslolan haklı, kavrayış onun tekrarıyla sınırlı, düşünce kendini salt totolojiye dönüştürüyor. ...Çünkü mitoloji, kendi figürlerinde varolanın özünü taşıyordu: Devridaim, yazgı, gerçek olarak geri yansıyan ve umuttan feragat eden dünya hükümdarlığı” (Horkheimer und Adorno 1947, S. 39–40)1.

Ancak günümüz dünyası, gerçek kaynaklardan geniş ölçüde bağımsızlaşıp, mali ekonomiyle kendi sözde-fiili pazarını yaratarak, kültürsüzleştirilmiş gerçeğe tapma noktasının ötesine geçiyor. Üç noktada bir örnek olarak, temel gıda ürünleriyle borsada yapılan ticaret gösterilebilir: “Tarım borsasında, gıda pazarlığıyla doğrudan ilişkisi olmayan, ancak dünya genelinde (!) bu gıdaların fiyatını belirleyen ve dolayısıyla da gelişmekte olan ülkelerdeki hayat koşullarını giderek tehdit eden, artan oranda finansal ticaret yapıldığı şüphe götürmez” (planet schule). Sonuçta sanal finans dünyasının reel pazardan bu şekilde ayrılması, neoliberal kapitalizmin, aşırı üretim ve hammadde sorunlarıyla boğuşan reel pazarın periyodik sorunlarından kurtulmasını sağlıyor.

Ancak bu durum, bu küresel monopoly oyununa katılabilecek yeterli sermayesi bulunanlar için geçerlidir. Ama emek güçlerini ve de girişimciliklerini (!!!) REEL pazarda sınamak zorunda olan insanlar, finans çevresinin bitmek bilmeyen likidite gereksinimi boğmaktadır: “Mali pazarların patlaması: Finans ekonominin değeri, reel ekonominin değerini 25 kat aşmaktadır”.

kurtarıldı gerçeği, devletleri finans sanayiye giderek daha çok bağımlı kıldı.

Umarım, görünüşte ideolojisiz, ‘özgürlükçü’ neoliberal toplumların yansıma biçiminin arkasında, yoğun çıkarları olan ‘oyuncuların’ ve tek başına bir devletin kudretini oldukça aşan (finansal) güçlerin bulunduğu, ne var ki onların kendilerini gizlediği ve böylelikle de hedef alınamadığı açıklık kazanmıştır – pazarlığı tamamen şeffaflıktan uzak yapılan ve hatta karar verecek siyasetçilere, sonuçlara göz atmak için ancak sınırlı izin verilen serbest ticaret anlaşmaları buna örnek niteliğindedir.

İnsanların, herşeyden önce de mevcut iş kontrolü (Hartz IV...), yenilik, kalite, yoğunlaşma ve başarımlar baskısı altında sosyo-ekonomik düşüş tehlikesiyle karşı karşıya olanların, bu durumda, yeni semantik alanlar ve anlamlılıklar aramaya koyulmaları, artan oranda öngörülebilir oluyor. Bu, özelde kaldığı ve hatta belki de tüketim ile bağlantılı olduğu sürece arzu edilen bir durumdur (küçük kaçışların yeniden üretimi destekleyen bir özelliği var).

likte çözülebilecek sorunların (İKLİM) üzerine gidilmesini engellemektedir.

ABD’nde dahi Trump’ın önce Amerikan yurttaşlarının çıkarlarını görünüşte savunan ‘America first!’ sloganı, sonuçta neoliberal finans piyasasının güçlenmesine yol açtı. Bu güç kazanımı, sadece Trump kendi çıkarlarını göz önünde bulundurduğu için gerçekleşmiyor, aksine onun popülist aksiyonizminin Amerikan siyasi çıkarlarına kısmen sert bir şekilde ters düşmesini ve küresel finans güçlerinin aynı zamanda zincirlerinden giderek kurtulmasını da beraberinde getiriyor.

Ama tarihin sonuna ilişkin, nitekim kalıcı olmayacak olan (Fukuyama), aksine dünya genelinde ilerleyen süreçlerin devasa boyutları nedeniyle değerlerin ve kültürün feci bir yıkıma, bir iç patlamaya uğrayacağını sezdiiren bu analiz ne işe yarar? Burada netlik kazanan şey, bir karşı hareketin, ancak, çok çeşitli bir dayanışma duygusu (bağlamlar) anlamında, birbirinden bağımsız değil, aksine aralarındaki tüm farklılığa ve bu farklılık nedeniyle toplumların yeniden çağdaştırılmasıyla mümkün olacaktır.

çağdaştırma yoluyla gerçekleşmezse, yukarıda anlatılan kutuplaştırma ve bölme süreçleri aracılığıyla dağılacaktır. Hatta Trump, eylemlerinin neredeyse taklidi imkânsız açıklığıyla bir uyarı işareti olarak bu durum için elverişli biridir. Ancak bunun artık olaş bir dağılmadan önce yapıp yapılamayacağı ya da mevcut sistemlerin dağılmasının yıkıcılığına, bu yıkıcılığın verdiği acıdan hareketle böyle yeni yollara ilişkin istekliliği saptamak üzere, ihtiyaç olup olmadığı sorusunun burada yöneltmesi gerekir, ki dünya genelinde varolan güç araçlarına bakıldığında, bunun kesinlikle korkunç sonuçları olurdu.

Bu açıdan, geriye neoliberalizm sisteminin zaten kendi ömrünün ötesinde varolmaya devam edeceği bir aşamada olduğunu ümit etmek kalıyor, zira böyle olması, toplum ve özellikle de bilim ve eğitim sistemine ilişkin yukarıda talep edilen yeniden bağlamlandırma tarafından kullanılabilecek yeni boş alanlar, tekrar oluşabilir. Belki de bu kulağa ütöpik geliyor olabilir, ama daha insani bir alternatifimiz var mı?

(Gresh et al. 2009, S. 46–47)

Bu grafik, 2007’de (!) dünya genelinde yapılan günlük ortalama satış miktarını milyar dolar olarak göstermektedir. Üstteki çubuk, solda (koyu renk) 150 milyara kadar geleneksel borsa ticaretini gösteriyor. Bu oran, dünya genelinde yapılan üretimin ve verilen hizmetlerin (orta çubuk) aşağı yukarı tamamına eşittir, bununla birlikte reel dünya ticareti o oranın sadece çok küçük bir kısmını oluşturuyor. Ancak belirleyici olan, döviz piyasasının ek olarak 1500 milyar dolar ve diğer finans ürünlerinin yaklaşık 4.000 milyar dolar ile günlük ticarete yansıdığını gösteren üst çubuktur. Bir diğer ifadeyle bu değerler, dünya genelindeki üretkenliği otuz katından fazla aşmıştır. Bu balonun desteklenmesi de, merkez bankalarının (EZB, FED) pazarlar için hazır bulundurduğu yeni paranın büyük bir bölümünü yutmaktadır. Bu para bolluğu normal pazara ulaşmamakla kalmıyor, aksine düşük faizler nedeniyle yurttaşların birikimleri yok ediliyor.

Bu kısa ekonomik seyahat, yukarıda anlatılan, kapitalizmin sistematik krizlerinden salt görünüşte kaçılabilmesini gösteriyor, çünkü bu ‘oyun’, ancak herkes ona inandığı ya da oyuna dahil olduğu sürece devam edebilir. Ne var ki bu sistemden çıkışın ancak radikal – belki de sonunda bir çeşit para reformuyla – mümkün olduğu dikkate alınmalıdır, çünkü toplumsal harcamaların büyük bir bölümü (emeklilik...), balondaki bu paralar üzerinden finanse edilmektedir. Para krizinde devletlerin değil, aksine bankaların bu para tufanıyla

Kontrol edilemez olarak duyumsanan bu tehdit karşısında, yurttaşların, şimdi-ve-burada şeklindeki özel alanlarına böyle geri çekilmesi ve de onların, anavatanın (halk) önemi, ulus ve yabancı düşmanlığı gibi basit güvenlik tasarılarına ve çözümlere sahip popülistlere – bir diğer ifadeyle teşhis edilebilir grup kültürlerine (BİZ) – yatkınlığı, söz konusu artılana bakıldığında anlaşılabilir olmaktan da öteye geçiyor! Karmaşık ve kültürel açıdan beklenti düzeyi yüksek demokratik ‘erginlik’ artık işlevsel görülüyor ve insanlar, kendi faaliyetlerinin sorumluluğunu, güvenlik sunduğu düşünülen mercilere devretmekle kalmıyor, bu merciler gösteri ve mitinglerde ayrıca kişinin ‘BİZ’ duygusuyla yeniden toplumsal güce kavuşulduğu izlenimi kazanmasına olanak tanıyor.

Görünüşe göre bu durum Batı yarım-kürede yaygın bir görüngüdür, nitekim böylesi bakış açılarının devletin dayanağı haline geldiğini, sözü edilen süreçlerin yaşandığı Macaristan, Polonya, Büyük Britanya (Brexit), Avusturya, ABD, Türkiye ve ayrıca İsrail’deki örnekleri gösteriyor. Ancak bizim ilgili olan boyutuyla bu her ne kadar anlaşılır olsa da, söz konusu gelişmenin sonuçları bir o kadar dramatiktir, çünkü bu sonuçlar devletleri kendi aralarında ve devletlerdeki toplumları da bölmektedir. Bu kutuplaştırmalar ise öylesine küçük birimlerin oluşmasına yol açmaktadır ki, onlar betimlenen neoliberal dinamiklerin önüne bir karşı güç çıkmasını VE küresel, yani yalnızca bir-

“Nerede artık gerçek bir tartışma mümkün değilse, orada şiir de mümkün değildir, buna kaşın zihinsel üretkenliğini yitirmiş bir dünyanın karanlığında, her biri güvenilir iki çağrıcının, dilin varlığından yararlanarak, birlikte yaşadıkları acıları birbirine söylemek üzere aralarında yardımlaşabilmeleri olanaklı (Buber 1996, S. 8)”.

Yeniden çağdaştırmak, eşzamanlı yürüyen bir yeniden sosyalleştirme olmaksızın düşünülemez. Bu nedenle Avrupa’da mevcut toplumsal kuruluşları, özellikle de Brüksel’dekiler ve de Alman kuruluşları, nihayet birlikte düşünmenin tekrar mümkün olması için daha şeffaf hale getirilmelidir. Aynı zamanda yurttaşlara hissedebilecekleri derecede, devlet ve Avrupa kuruluşlarına nüfuz etme olanağı tanıyacak biçimler bulunmalıdır. DIEM 25 (Democracy in Europe Movement 2025)¹ böyle bir girişimdir, 2016’da kurulan Avrupa yanlısı bir hareket. O, Avrupa Birliği seçimlerine katılıyor, Avrupa Birliği kuruluşlarını sert bir dille eleştiriyor ve bu kuruluşların, gereken demokratiklik ve şeffaflık çerçevesinde, Avrupa Birleşik Devletleri kurulması anlamında bir anayasaya doğru gelişmeyi sürdürmesi için çabılıyor.

Elbette böylesi bir hareket kendisini algılanabilir kılan bir büyüklüğe ulaştığında, beklentileri itibarıyla önde gelen medya tarafından güncel duruma düşürülecek ya da sol ideoloji olarak damgalanacaktır. Tek başına hangi alternatifler var? Bu demokratikleşme yeniden

“Henüz güçlerimizi sınamadığımız şeyleri ütöpik olarak adlandırmak kabul edilemez” (Buber 1950, S.18).

¹ <https://diem25.org/main-de/>

Kaynak

- Buber, Martin** (1950): Pfade in Utopia. 1. Aufl. Heidelberg: Lambert Schneider GmbH.
Buber, Martin (1996): Das Wort, das gesprochen wird. In: Jutta Vierheilig, Willehad Lanwer-Koppelin und Martin Buber (Hg.): Martin Buber – Anachronismus oder neue Chance für die Pädagogik? 1. Aufl. Butzbach-Griedel: AFRA-Verl (Reflexe pädagogischer Studien – Hg.: Peter Rödler, 1), S. 7–16.
Elkana, Yehuda; Klöpfer, Hannes (2013): Die Universität im 21. Jahrhundert. Für eine neue Einheit von Lehre, Forschung und Gesellschaft. 1. Aufl. s.l.: edition Körber-Stiftung. Online verfügbar unter http://ebooks.ciando.com/book/index.cfm/bok_id/833273.
Fukuyama, Francis (2006): The end of history and the last man. With a new afterword. 1. Free Press trade paperback ed., [Nachdr.]. New York, NY: Free Press.
Gresh, Alain; Rekeciewicz, Philippe; Bauer, Barbara (2009): Atlas der Globalisierung. Deutsche Ausg. / Berlin: Monde Diplomatique/TAZ Verlags- und Vertriebs.
Horkheimer, Max; Adorno, Theodor W. (1947): Dialektik der Aufklärung. Philosophische Fragmente ; [Friedrich Pollock zum 50. Geburtstag]. Unter Mitarbeit von Friedrich Pollock. 1. Aufl. Amsterdam: Querido-Verlag.

¹ Internet belgesi

- Morrison, Christian** (1996): The Political Feasibility of Adjustment. Hg. v. OECD (POLICY BRIEF, No. 13). Online verfügbar unter <http://www.oecd.org/dev/1919076.pdf>, zuletzt geprüft am 05.11.2018.
planet schule: Hintergrund: Börse und Spekulation. Online verfügbar unter <https://www.planet-schule.de/wissenspool/maiseine-pflanze-zwischen-hunger-und-profit/inhalt/hintergrund/boerse-und-spekulation.html>, zuletzt geprüft am 26.12.2018.

Prof. Peter Rödler: proedler@uni-koblenz.de

İyi Bir Göçmen Nasıl Olmalı?*

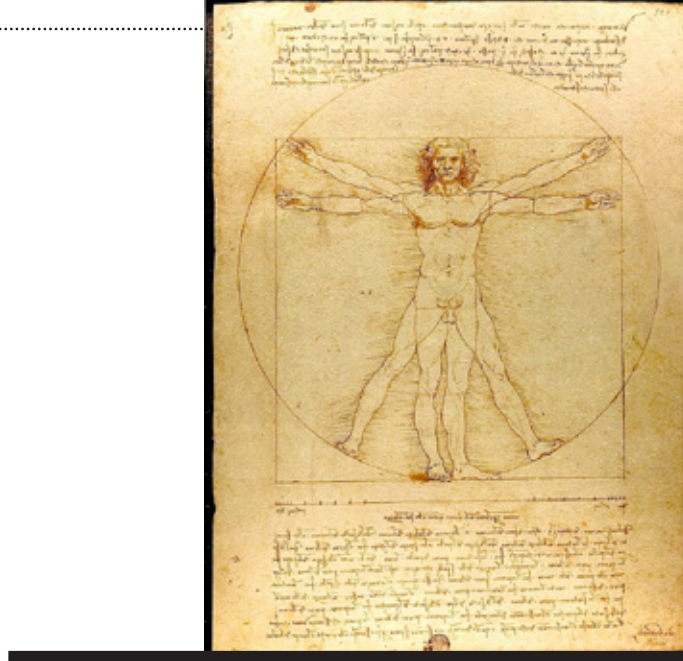
“İyi bir göçmen nasıl olmalı?” sorunu yanıtlayabilmek için önce göçmenin kimin için ve hangi nedenlerle “iyi” olması gerektiğini biraz açıklamak gerekecektir. Göçmenlerin kendisi açısından “iyi” bir göçmen, eğer yaşadığı ülkede kalıcılaştığının bilinciyle yaşıyorsa, göçmenliğini sona erdirmek için çalışan kişidir, çünkü göçmenlik geçici bir durumdur ve er ya da geç hüznü bir son bulur. Dönmek göçün doğasına aykırıdır ve başarısızlığı, boşa geçen zamanı, yenilmişliği ifade eder, ama yine de bir sonudur. Başarıyla sonuçlanan göç ise göç veren toplumun kendi üyelerini yitirmesi demektir, bu da farklı bir sonudur. İdeal durumda göç alan toplumun ve tüm insanlığın bu yeni başlangıçtan kazançlı çıkacağı düşünülebilir.

Göçmenlerin nasıl olması gerektiğini genelde bir soru olarak gündeme getiren çoğunluk toplum olduğundan, önce kendi çıkarlarını gözeterek bu mevzuyla eğilmesi gayet doğaldır. Bu durumda “iyi” olunduğunu saptamaya yarayan ölçütler de, beklentiler sıralanarak bizatihi kendisi tarafından belirlenecektir. Ancak asıl çelişki de henüz bu beklentilerin sıralanması meselesinde gün yüzüne çıkacaktır. Çünkü “çoğunluk toplum” her ne kadar homojen bir yapının varlığını telkin ediyor olsa da, öyle bir yapı kesinlikle mevcut değildir.

Pekiye göçmenlerin yerine getirmesi istenenler ne olabilir? En başta daima yararlı olmak ve çoğunluk toplum ile giriştikleri her türlü rekabeti derhal sonlandırmak. Çünkü rekabet karşıtlıktır, ucunda yenmek ya da yenilmek vardır ve göçmenlerin bu karşıtlığa girişi kabul edilemez.

Örneğin çoğunluk toplum üyeleri işsizken, göçmenin bir iş sahibi olması beklentilere terstir, dolayısıyla göçmen, iş piyasasında sırasını beklemeli, arta kalan işlerde çalışmalıdır. Ancak işsizliğin yaygın olduğu bir ülkede işe girmek için en son sırada hazır beklemesi gereken göçmen, elbette uzun bir süre sabretmeyi göze almalıdır. Bu bekleyiş işsizlikten başka hiçbir şey ifade etmeyecektir. Almanya’da “işsizlik” statüsü değil, Hartz IV (İşsizlik Ödeneği) yasasıyla “iş arayan” statüsü öne çıkmaktadır. Demek ki doğrudan sosyal hizmetlerden yararlanmak kaçınılmaz olacaktır.

Bu kez göçmenler bir daha yeni rekabet ortamlarına sürüklenmekle yüz yüze kalacaktır. İş piyasasındaki artık işleri yapan, bir başka deyişle her işi kabul etmek zorunda kalan göçmenler, şimdi de işsizlikten en fazla etkilenen kesime dönüşecektir. Dolayısıyla sosyal hizmetlerden aşırı ölçüde yararlanacak ve bu nedenle de, devletin bu alandaki kısıtlama girişimleri gündeme geldiğinde, çoğunluk toplum içerisinde aynı hizmetlere muhtaç kesimin suçlamalarına maruz kalacaktır. “Göçmenler sosyal sistemleri suistimal ediyor, çok fazla çocuk doğuruyor ve hem yardım alıp hem de kaçak çalışıyor...” denilecektir. Çalışanlar için de göçmenin işsizliği ve yardım alması öfkeyle karşı-

lanacaktır, çünkü onların yan gelip yatması, tembel ve çalışmaya da niyetsiz olduğu düşüncesi tüm ağırlığıyla kendini hissettirmeye başlayacak, kin beslenecektir. Ayrıca her işi yapmaya hazır işsiz göçmen iş piyasasında bir rakiptir aynı zamanda ve ücretlerin düşmesine ya da düşük kalmasına etki edecektir. İşveren elbette bundan şikâyetçi olacaktır, düşük ücretli göçmeni seçmesi için yerli işçiden taviz koparması gündeme gelecektir. Yerli işçi açısından **öyleyse “iyi” bir göçmen, işi yerlilere bırakan, iş piyasasının gözeneğini dolduran, işsiz kaldığında “iş arayan” değil, Türkiye’deki gibi “iş bulma umudu kalmayan işçi” statüsüne geçerek sosyal yardımlardan yararlanmayan ve rekabet dışı kalarak, işçiler lehine ücretleri düşürmeyen ya da artmasına katkı sunan göçmendir.** Ama böyle bir süreç işverenin aleyhine işleyeceğinden, herkesin beklentileri yine de yerine getirilmiş sayılmayacaktır. Çünkü ücretin düşmemesi veya artması maliyetin de artmasına, işverenin rekabet gücünün zayıflamasına, kârının azalmasına, belki de “yerli” işçilerinin bir bölümünü işten çıkarmasına neden olabilecektir. İşveren, göçmen işsizlerin ancak daha ucuz göçmen işsizlerle takasını ya da ücreti düşüren farklı yöntemler uygulanmasını kabul edebilir, yani göçmen kendi istediğinde değil, ancak kendisinden beklendiğinde ülkeyi terk etmelidir. Hem de daha ucuz göçmenler lehine. Burada sözü edilen nitelişiz işgücünün daha da ucuzlama eğilimi ise yalnızca arzının artmasıyla mümkündür. Dolayısıyla gelen göçmenlerin sayısı gidenlerden fazla olmalıdır. **Öyleyse “iyi” bir göçmen, aynı zamanda bir yolunu bulup işsizliğe devam ederek, işveren lehine fiyat kıran, git denildiğinde de gitmesini bilen, ama aslında çoğalarak, belki de sadece etnik kökeni itibarıyla değişerek geri dönen göçmendir.**

Göç alan ülkede yaşamını şu veya bu şekilde sürdüren göçmenin bir de ailesi vardır, çocukları okula devam etmektedir. Ucuz işgücü olarak ülkeye getirilmiştir, “ucuz” kalmalarını ya da kârlı olmalarını sağlamak başlıca görevdir. Onlar kendileri için hiçbir yatırım yapılmasını istememelidir, aksi takdirde bu, getiriliş nedenleriyle çelişir. Çocukları, “yerli” çocukların eğitim gereksinimlerine ve ekonominin elemanı ihtiyacına göre şekillenen okullarda rekabete girmemeli, fırsat eşitliği için ek destek talep etmemelidir. Çünkü eğitim yoluyla toplumsal yükselişi gerçekleştirmeleri hiç de avantajlı değildir, “yukarıdaki” koltuklar sınırlı sayıdadır, rekabet çetindir. Eğitimli bir göçmenin çoğunluk toplumun orta ve üst kademelerine tırmanma hevesi adeta tüm toplumsal katmanları düelloya davettir. Diğerleri yoksullaşırken ya da yoksullaşma korkusuyla yaşarken göçmenin refaha kavuşması, kendi ülkelerinde deklase edilmelerini ifade edecektir. Göçmen toplumda yükseldiğinde ise göç veren ülkenin çıkarlarını savunacağından, yaşadığı ülkede ulusal çıkarları tehlikeye atacaktır. Göçmen yükselmekten vazgeçmelidir.

Ancak eğitimsiz kalmaları ya da ceahletleri topluma uyumu zorlaştıracaktır, uyumsuzluk huzursuzluk doğuracaktır. Elbette göçmenlerden işsizlik, eğitimsizlik ve yoksulluk koşullarını ses çıkarmadan sineye çekmeleri istenecektir. Kriminal olmayacaklardır, sokaklarda başıboş dolaşmayacak, serilerlik yapmayacak ve toplumu rahatsız etmeyeceklerdir, nazik olacak ve gülmemeye devam edeceklerdir. Memnuniyetsizlikleri onlara dışa karşı şiddet uygulamayacak, içten çöktüklerinde de sessiz sedasız çökeceklerdir. Uyum için biraz eğitildiklerinde ise öğrendiklerini yalnızca uyum için değerlendirecek; bunun dışında eğitim almamış gibi davranacak, sosyal ve kültürel

etkinliklere katılmak, gezmek, iyi ürünler tüketmek, farklı bir ifadeyle ve genel anlamda kaliteli bir yaşam talep etmek istemeyeceklerdir; gözleri açılmayacak, açılrsa da iştahları kabarmayacak. **Öyleyse “iyi” bir göçmen, ülkede bulunduğu süre zarfında hiçbir şey talep etmeyen, yaşam kalitesi olmasa da mutluluk mizansenini sahneleyen, huzursuzluğu kimseyi ilgilendirmeyen, varlığı huzursuzluk yaratmayan göçmendir.**

Kriz dönemlerinde toplumun yoksullaşması sağcı söylemlerin geliştirilmesini gerektirecektir, suçlu aranacaktır. Bu nedenle göçmenler siyasal malzemeye dönüştürülmeyi de benimseyecektir. Örneğin aşırı “üremeleri” sonucu demografik tehdit oluşturdıkları söylenecek, çocuklarıyla, eğitimle ilgilenmedikleri anlatılacak. Paralel toplum oluşturdıkları, uyum sağlamadıkları, ağır suçlar işledikleri, güvenliği tehdit ettikleri, devletin etkisiz kaldığı, yasaların sertleştirilmesi, kısıtlanması gerektiği tartışılacaktır; göçmen bu tartışılarda karşıt rolüne bürünerek öfkeleri üstüne çekecektir ya da taleplerin meşruiyetini onaylayacaktır. **Öyleyse “iyi” bir göçmen, “toplumsal barış” adına suçu gerektiğinde üstlenen kişidir.**

Ancak yasaların herkesi kapsadığını, bir kesimin dışlanması eşitsizlik ve hatta yasaların ihlali olacağını iddia edecek kesimler de olacaktır çoğunluk toplum saflarında. Yerli olsun ya da olmasın örneğin tüm işçilerin haklarını savunduğunu söyleyen sendikalar çıkacak ve göçmenlerden grevlere katılmalarını ya da grev kırıcı olmalarını talep edebilecektir, herşeyi kabullenerek köle ruhlu oldukları, kötü örnek oluşturdıkları hissettirecektir onlara.

Eğitim sisteminin çoğunluk toplumun seçkin üyelerine daha geniş olanaklar tanıması ve diğerlerini elemesi karşısında belli bir kesim elenmek ve ayrıcalıkları sonlandırmak isteyecektir. Tüm çocukların eğitimde eşit haklara kavuşmasını talep edecek olan bu kesim, göçmenleri beklemeden ya da onlara da hitap ederek bu hakları kazanmaya çalışacaktır, göçmenlerden destek isteyebilecektir. Toplumun bir kesimi savaşa, silah ticaretine, barış karşıtı dış politikalara, sağcılara, popülizme, diğer bir kesim çevre kirliliğine, sosyal hakların kısıtlanmasına, geç emekliliğe vb. karşı olacaktır ve göçmenleri de yanında göreve çağırabilecektir. Verilen görevi üstlendiklerinde ise göçmenlerin kime karşı olacakları da açıktır.

Öyleyse tüm beklentileri karşılayacak şekilde ve iradesizleştirilmiş bir insan modeli olarak tasarlanan “iyi” göçmenin varolması imkansızdır. Bu da bize Yaşar’ı anımsatır. “Göçmen Ne Yaşar Ne Yaşamaz!”. İrade mutlak tahakküm altına alınamayacağından, göçmen de göçmenliğini sonlandırmak üzere toplumun hangi kesimlerine yakınlık duyduğunu sorgular ve bir sonuca varır.